

SVART EXPRESS

-

En novellsamling

Kaj Bernh. Genell

Copyright Kaj Bernh. Genell 2024

SVART EXPRESS

1

Tidigt denna oktobermorgon, 03.43, studsade jag ner för trapporna i mitt hyreshus, glad över att mitt onda knä var bättre. Dessutom tycktes jag ha blivit av med min förfärliga huvudvärk, som plågat mig i nära ett halvår. För att ytterligare förstärka min lyckokänsla hade Ödet också sett till att det inte längre luktade vidbränt längre från lägenheten snett under min, en lägenhet som i storlek vida översteg min etta, som i jämförelse var som en studentlägenhet. Jag bodde nästan överdrivet enkelt och billigt trots att jag var färdig Juris Kandidat. Där under, där det brukade brännas vid, på våning två, bodde en fru Rosenstedt ensam, och många gånger hade jag måst ringa på och tala med den äldre

damen, som i och för sig var mycket behaglig, om lukten av vidbränd söndagsstek.

Nå. I alla fall. När jag nu öppnade porten ut till natten nere i entrén sneglade jag i förbifarten på hyresvärdens lilla anslagstavla, för att se om det fanns några nya vänligt hållna uppmaningar, vid sidan om de gamla som uppmanande till ett sunt balkongliv, till välstädad tvättstuga och till hårt åtknutna soppåsar. Men allt jag såg var en lapp som meddelade att det skulle bli takstädning. Utan att fundera så mycket på detta klev jag ut i den kalla höstnatten.

Jag har en positiv livssyn, om det är av vana eller programmatiskt vet jag inte, och jag tänker, ganska enkelt, att bara man är trevlig mot folk, så har man mycket större chans att de är trevliga mot en själv. Givetvis vet jag att man är öppen för fler besvikelser, och besvikelser som tar kraft. Min erfarenhet är dock att jag i längden får mer positiv förstärkning tillbaka som reaktion på min frejdighet - som inte alls kommit naturligt - än besvikelser.

Till exempel kan det hända, att jag också hälsar, envetet och hjärtligt på personer som knappt alls hälsar tillbaka, eller som till och med ser NER på mig, tills jag en vacker dag upptäcker att de faktiskt till och med lyfter handen, vinkar lite och ler, till slut så att man ser visdomständerna på dem. Då kan jag ju, å min sida vara mer än tillfredställd och nicka LITE LÄTT, i visshet om att jag har fått dem både vänligt sinnade och förvirrade. Ty förvirring är en bra början, men definitivt ett dåligt slut, som jag brukar säga. Andra säger att det inte är möjligt att tala om någon inledande förvirring, under några omständigheter alls. Men jag är av en annan uppfattning. Ni tycker att jag raljerar? En sen? Jag är ju ung och fri som fågeln, även om jag sover dåligt, ofta har huvudvärk och har få vänner. Lite autist är väl alla? Jag är också alltså lite

grann av en experimentator. Jag utforskar livet. Och det har väl också lite betydelse vad gäller den här historien, som skulle utveckla sig denna dag.

Så friskt det alltid är ute om natten!

Man borde inte sova, när natten faller på! Hur kommer sig allt sånt som träd, himmel och stjärnor? Obegripligt. Allting är ett under, som Kafka sa. Det eviga väsendet, som skapade allting ur ingenting – eller hur det nu, utan att trotsa den eviga logikens lagar, gick till – borde ha medalj.

Jag såg nu framför mig i min fantasi hur det eviga väsendet i blå kostym stod inför Carl XVI Gustav och mottog en medalj i börssalen.

Sen vaknade jag till, eftersom jag nu hörde att bussen stånkade sig upp för backen mot min busshållplats, och jag började springa. Med andan i halsen kom jag på bussen, där jag – i denna tidiga timme – var den enda resenären utom busschauffören, en svart, smårund kille, som log och i flera minuter körde nerför Viktor Rydbergsgatan med huvudet vänt mot mig, där jag satt två rader bakom denne.

”Uppe tidigt?”, frågade han. Han hade ett alert uttryck i ansiktet, som om det redan varit ljusan dag.

”Jaja men,” sa jag dumt.

Efter det blev inte mer sagt.

Jag visste faktiskt inte, och detta är givetvis något överraskande, vad som fått mig att gå upp så tidigt och än mindre att ge mig av så tidigt hemifrån. Mitt arbete som handläggare på Länsstyrelsen började inte förrän klockan 09.00 på morgonen, och nu var klockan inte ens 04.00.

Gatlyktornas sken virvlade delvis förbi, och lyste delvis upp inne i bussen, rytmiskt. Motorn ven och gnydde. Jag tänkte att detta var en modern buss, men ändå himla otrevlig. Att man alltid satte de lindrigt begåvade på att utveckla allmänna fortskaffningsmedel! Nå. Det var åtminstone en elbuss! När dom förut körde en gasbuss på samma linje, så kollade jag alltid var de små röda hamrarna hängde som man kunde slå sig ut ur bussen med under den sekund man hade på sig, efter det att bussen krockat och fattat eld.

Nu tryckte jag på den röda knappen på stängen framför och beredde mig att stiga av vid Brunnsparken. Men busschauffören stannade inte. Han körde, lugnt förbi stopperrongen och fortsatte med busschabraket ner mot hamnen.

Jag skrek:

”Men stanna då!”

Återigen vände busschauffisen sitt anlete mot mig och log.

”Det löser sig, grabben.” sa han, och medan nackhåren nu plötsligt stod rätt ut i nacken på mig och munnen kändes knustorr, begrep jag att nu var det min tur. Så länge hade jag klarat mig. Men denna morgon var det jag som råkat illa ut.

Bussen fortsatte ut mot stenpiren och Viking, segelskeppet, men svängde av och lyckades styra mot Drottningtorget. Jag reste mig från min plats mitt i bussen och hivade mig snabbt, med snabba grepp i ledstängerna, fram till chaffisen, som satt väl skyddad bakom ett tjockt, ofärgat plexiglas, bakom vilket han nu styrde och trampade hej vilt för att snabbt komma fram till vart det nu var han skulle. Det tjöt i däckerna och bussen skångrade. Jag hade ingen aning om att en elbuss kunde komma upp i en sån här fart, vilken tycktes så här i mitt yrvakna tillstånd vara nära överljudshastighet. Motorn visslade och skrek och den svarta mannen var helt koncentrerad på att ta bussen fram på de nattomma gatorna. Jag grepp tag om plexiglasets och försökte rycka bort det, medan jag skrek:

”Stanna, din jävel!!!”

Bussen stannade med ett ryck invid Centralstationens taxistation, där det just då inte fanns en enda bil inne.

Chauffören öppnade bussdörrarna genom att trycka på en grön knapp på instrumentbrädan. Jag stod ju helt nära, bakom plexiglasets till förarkabinen. På mannens kavaj, en blå, satt en gyllene skylt med hans namn på. Anton Radlieu. Anton tycktes tillhöra den grupp människor, som går livets stig med ett konstant leende, och han log alltså även nu, och sa:

”Var inte orolig. Titta tvärsöver! Där står ”Svart Express”. Ta den! Då kommer den att ta dig på en resa du aldrig kommer att ångra.”

Han såg sig om i den lilla kabinen efter sin egen överrock, som hängde bakom honom på en liten förkromad hake.

”Om du har något viktigare för dig skall du givetvis inte åka. Men du kommer inte att ångra dig, det lovar jag.”

Här log han nu ännu bredare och hans blick vek inte, när han krängde på sig rocken, under axelgymnastik.

”Hasta la vista!”, tillade han triumfatoriskt.

Jag tumlade av bussen och ställde mig att åter se på Svart Express, på vars övre skylt syntes ordet:

”Abonnerad”

Jag svepte min långa blå advokatrockrock omkring mig, och, drabbad av spontan nyfikenhet tog jag några steg mot den andra bussen, *Svart Express*, då jag märkte, genom mitt vidvinkelseende, att busschaffisen dröjde sig kvar vid sin buss och stod och hängde mot vänster framlykta. Jag vände mig om och stod mitt i gatan, på c:a tio meters avstånd från den svarte mannen i sin bussuniform, som nu tände en cigarill med en liten tändare, och jag stod en stund och stirrade på honom.

Han höjde handen med tändaren och vinkade åt mig, medan han puffade de första blossen.

På huvudet hade han en liten båtmössa med ett märke i, mycket på sned. Så kokett, tänkte jag, och jag tillskrev med ens kokettheten till att mannen var svart och att han måhända även tillhörde en sexuell minoritet.

”Jo”, sa jag, i det att jag nu gick tillbaka till honom, över den svarta asfalten, medan mitt perifera seende noterade att en taxibil körde in från öster och parkerade i ett av taxifälten en bit bort, invid perrong ett.

”Jag vet att det är löjligt, och att du förstås inte kommer att svara, men kan du ändå inte ge mig en vink om vad det här alltihop handlar om?”

”Nej, jag vet inte varför folk går upp mitt i natten och sätter sig på en buss...”, sa han och hans uttal var klart och koncist, som ljudet hos en liten klocka man ser getter bära i vissa filmer, där geten är mer en del av familjen.

”Så du menar att alla personer som åker buss på natten, dem kör du i rasande fart till Centralstationen och hänvisar till en abonnerad buss? Anton!”, frågade jag med en omedelbarhet som förvånade mig, men som lätt blir följdén ändå av programmatisk vänlighet.

”Nej, bara dem jag blir beordrad att köra på det viset med.”

”Beordrad?”

”Ja”, sa den cigarillbolmande nattarbetaren, ”i hörsnäckan.”

”I hörsnäckan?”

Nu tutade plötsligt Svart Express, och när jag vände på huvudet åt dess håll, så såg jag att den också tänt en halvsvag kupébelysning, så att jag kunde se bussens inre. Den var tom, så när som

chauffören, som, liksom kollegan jag just talade med, även han syntes, till och med på avstånd - kanske femtio meter - , svart.

”Skynda dig nu!”, sa chaffisen med cigarillen, som just släckte rökverket mot framlyktan på sin buss, för att sedan, med två raska skutt, embarkera denna igen.

”Missa inte bussen!” ropade han, medan dörrarna smällde igen ryckigt som bara bussdörrar kan slå igen, som berusade eller kokainskadade.

Förbluffad stirrade jag nu från den ena bussen till den andra, och - troligen för att det var natt, och för att ingen visste om vad jag höll på med i mörkret där, i min egen stad (utom chaffisarna), så sprang jag med lätta steg efter och runt Svart Express, där alla dörrar stod öppna. Jag smet in via den bakersta dörren, och hällde ner min kropp i närmsta plyschklädda busstol, i raden näst längst bak.

2

Ädelstenar har så vackra namn. Den tanken virvlade förbi i mitt unga, fräscha medvetande när jag sjönk djupare ner i det smala bussätet, ju mer bussen accelererade i kurvorna. Det tycktes mig som om chauffören, vars svarta ansikte jag bara hade fått en hastig glimt av från utsidan innan jag hoppat på bussen, njöt av att ha staden, gatorna, bussen och mig för sig själv. Bussen formligen flög fram. Så härligt det var att åla med en kompetent bussförare.

Njutningen med att åka buss är så öm, så utsträckt i tiden och så innehållsrik och spännande, bjuder på så många vackra och oförutsedda stunder, att man kan säga att varje bussfärd, i händerna på en mästare-chaufför, är likt en massa diamanter, smaragder eller opaler uppträdda på en lång tråd.

Jag fann att jag var sömning, paradoxalt när jag praktiskt taget var KIDNAPPAD. Mina ögonlock blev tyngre och tyngre. Husen på båda sidor om bussens stora välvda rutor ersattes av tunnelväggar och vidsträckt trafikmotsbroar i betong. En röst i busshögtalaren förkunnade till alla i den kolsvarta kupén:

”Rökning förbjuden!”

Glatt klämde min hand nu om busstolens uppfällbara, galonkarm och jag tänkte för mig själv att man ju kunde sova till Borås, även om jag inte alls visste om bussen skulle till Borås. Mitt lokalsinne är noll.

Nu fortsatte bussen på en dubbelfilig landsväg med vajermittträcke, en väg som gick genom ett böljande backlandskap. Man såg inga gatlyktor och sådant längre, så jag slöt mig till att vi redan hade lämnat Göteborg. Min beundran för busschauffören hade vid detta laget nått astronomiska höjder. Jag avundades chauffören och tänkte att hela mitt liv var förfelat. Varför hade jag valt att sitta och mögla som handläggare på Länsstyrelsen, med parkerings-ärenden, när man kunde flyga fram på vägarna på landsbyggden i ett Greyhoundmonster?

Visserligen hade jag mina söndagsutflykter till förorten - eller Orten som det kallas - dit jag alltid sökte mig för att gå på rollerderby, mitt livs stora och enda förtjusning och last. Hur underbart att se flickorna gripa om varandras midjor och kasta varann framåt i leken!

Så föll jag i en sällsam slummer. Till yttermera visso är jag en människa som även i vanliga fall njuter av sömn och dröm. Jag brukar sova länge, c:a tio timmar per dygn. Men under flera månader nu hade jag haft svårt att somna, och sömnen hade blivit sämre och sämre. Mina vanliga metoder för att slippa ligga vaken, fungerade inte längre. Jag tar ju till nästan allt, när jag inte kan sova, utom medikamenter alltså. Jag avskyr läkare och mediciner!

När bussen nu plötsligt saktade in, inför en onödigt skarp sväng, som troligen var början till infarten till ett litet samhälle eller något sådant, vaknade jag - yr i huvudet - upp och sneglade jag på mitt Regal armbandsur, som har självlysande, radioaktiva visare och såg att klockan nu var 05.12.

Jag upplevde det som jag hade varit på "rymmen" mycket längre.

Mina tankar svischade från ett ämne till ett annat, och jag hann till och med tänka att jag verkligen hade mycket att överväga, i den nya situation jag befann mig i, ja, mycket mer än vad jag hade tid att överväga just nu. Sådan skillnad! Ibland har man ju knappt något alls att överväga, man bara låter sig föras fram av tidens lugna rytm, och ingenting märkligt händer en under flera dagar, ja månader, och så vips, plötsligt så händer allting på en gång, som när man får alla ketchup i ansiktet, när man sitter och klämmer på tomatsåsflaskan på *Burger King* vid Angeredes Torg.

Bussen stannade med ett ryck. Jag märkte att vi stannat på vägrenen. Chauffören hade en sällsynt förmåga att manövrera sitt väldiga vrålåk med ett behag som skulle bländat självaste Kungen.

Ljuset tändes nu i kupén och jag justerade min kropp i sätet, så att jag nu satt mer rakt upp, och hade uppsikt åt alla håll.

Först hände ingenting. Bussen bara stod där lutande åt höger, och gungade till. Motorn slogs av. Det var nu blekljust ute, och klockan närmade sig 08.00.

Jag såg hur chauffören lämnade sitt säte och steg av. För att röka givetvis. Nu verkade plötsligt - tänkte jag med ett stänk av paranoia - alla busschaufförer vara rökare. Förutom att de var svarta.

Så krånglade jag mig, misslynt över den avbrutna färden, loss ur mitt säte och tänkte också jag, stiga av bussen, för att se mig om här ute på vischan. Då steg busschauffören in i bussen igen, sträckte sig över till sin kontrollpanel. Med en liten lätt handrörelse knäppte han till reglaget, så att sidodörren intill min plats gled upp med en smäll. Frisk luft utifrån strömmade in i busskarossen och gjorde mig lättad. Varför var jag inte mer hysterisk, när jag nu ändå var kidnappad? Eller var jag inte kidnappad? Jag hade ju gått ombord på bussen frivilligt, eller hur? Men det tycktes mig inte så. På något sätt måste jag väl ändå vara styrd? Aldrig hade jag i normala fall klivit upp på en buss, som jag aldrig brukade åka, om jag inte blivit påschussad av någon? Jag tänkte, att jag aldrig skulle begripa detta, om jag inte kom underfund med vilka chaufförerna egentligen var...

Så riktade jag nu, när jag kommit ner på marken, som bestod av visset gräs, hela mitt sinnes alerthet mot den chaufför som stod och rökte i den krispiga oktobermorgonen, någonstans på det västsvenska högländets av landsvägar genomkorsade höstblöta, vida fält.

”Hallå!”

Mannen, vars ansikte var mindre och av skarpare snitt än den förres, nickade åt mig.

”Vad gör vi här?”, frågade jag.

”Mm”, chaffisen rättade småleende till sin slips. Hans läppar rullade cigaretten.

”Vi mm ... väntar på dom andra. Jag heter Oswald. Oswald Hendersson.”

I öster steg en sömnig sol och en flock kråkor festade på något på åkern intill. Vägen var lång och rak, i båda körfälten kom bilar då och då och svischade förbi. Jag stirrade ner mot marken, sökte dölja min ena sko i skuggan av den andra. Jag gungade bussen med ena handen, eller försökte..

”Dom andra?”

”Jepp”, sa karln på göteborgska. ”Vi har flera som du.”

Dessa ord skrämde vettet ur mig. Jag fick plötsligt för mig att jag aldrig skulle komma hem igen. I andanom kom jag att tänka på mitt lilla hem, på maten i kylan, på en målning som hängde över min säng, som min syster målat och som jag var lite tveksam till.

”Nä” sa jag. ”Jag åker hem nu. Hem”

I och med detta, så tog jag några steg och beredde mig att avlägsna mig från bussen, i riktning mot det håll vi kom från, längs vägrenen, för att komma till ett friare läge, där jag kunde finna en lift.

Den lille mannen med det svarta ansiktet, svarta händerna, krulliga håret och bussuniformen sade först ingenting, men mosade bara cigaretten mot busslyktan, varefter han sprätte ut fimpen i vägbanan, där en pangsarvagnstung Volvo sen körde över den. Sedan nickade han, drog handens baksida mot den lilla skarpa näsan och sa;

”Vi ses.”, och klev på sin buss.

Efter någon minut var Svart Express borta och försvann in i horisontens linje av mörkblå dis. Kvar stod jag på en ensam landsväg, vars nummer jag inte kände och fipplade fram min mobiltelefon, vars laddning stod på 43%, och vevade mig fram till en symbol för TAXI.

Då plötsligt noterade jag att en liten röd Mazda stannat till vid min sida. Nästan motvilligt såg jag att där satt en flicka med långt svart hår, klädd i röd, skotskrutig angoratröja, i förarsätet.

”Hej!” ropade hon i det hon vevade ner framrutan genom en osynlig manöver.

”Hej! sa jag och sänkte min telefon i midjehöjd.

”Vart skall du då? Du ser verkligen vilsen ut, ...”

Jag drog hastigt en hand genom håret. Visst, jag hade ju sovit på bussen.

”Ingen fara,”, sa jag ”Skall till Göteborg. Fel håll alltså.”

Hon log, vevade upp rutan och beredde sig att köra vidare.

”HEJ!”, ropade jag, som plötsligt fruktade ensamheten ute på fältet, då jag inte såg några andra bilar varken från det ena eller andra hållet.

Mazdan stannade, trettio meter bort. Jag sprang ikapp, och frågade:

”Ursäkta...” och medan den mörkhåriga, söta flickan, som hade lustigt uppvinklade mungipor, åter rullade ner fönstret sa jag: ”Jag vet inte var jag är. Var är vi?”

”Mellan Tibro och Karlsborg.”, sade hon enkelt.

”Va??”

Att vi var så långt bort, invid Vättern var ju sanslöst otroligt. Så fort hade ingen buss kunnat ta oss, tänkte jag. Sedan slog det mig att det blev en dyr taxi att ta, hela vägen till Göteborg, ifrån Tibro.

”Vart skall du då?”, frågade jag enkelt.

”Karlsborg. Jag jobbar där, på ett kontor på en firma som gör lager.”

”Jaha.”, sa jag.

Åter betraktade jag åkrarna, där några svagt solbelysta ärlor satt i en gammal sädesrugg, för att lusa efter insekter. Det var en kvav dag med sydlig bris under en blek sol, och jag tyckte mig känna svavelrester från Polen. Efter ett hostanfall beslöt jag mig för att följa med flickan till Karlsborg och hoppade in i bilen. Min mobil gled tillbaka till innerfickans mörker.

3

Så snart jag satt mig i bilen noterade jag att vi var just invid en hästhage, och jag bad därför flickan, som snabbt under en sidoblick presenterat sig som Klara, att dröja bara en liten stund vid en häst, som drivit loss från de andra och stod helt nära det höga vita staketet.

Jag var fortfarande sömndrucken, som av någon bolmörtsdryck som oförhappandes hällts i mig, men mitt sinne tycktes ändå skarpt, ja nästan överskarpt, så att jag i denna stund tycktes mig kunna förnimma hästens tankar, inne i det där vackra huvudet, ett svart med en väldig man, som fladdrade och ven i den nu allt skarpare blåsten, som vridit och nu kom från väster, där också några mörka moln avslöjade sina intentioner. Hästen tycktes också varna. Det var som om den sade till MIG: "Akta, akta!" Jag låtsade som ingenting, kastande alla onda omen åt sidan, och sneglade mot flickan, som log skälmskt och nyfiket. Jag har alltid haft en

ovana att hellre snegla på folk än att se dem rätt i ögonen. Vad det beror på vet jag inte.

”Konstig häst,” sa jag bara och avgjorde med ett tecken, som jag plockat upp i någon dålig biofilm, att det var dags för Klara att trampa gasen i botten.

”Karlsborg nästa!”, försökte då Klara, för att komma ikapp min munterhet med sin rent konstlade käckhet. Hon fick snabbt upp den gamla bensinbilen i 110 knyck. Vi passerade en busskur, där det stod en hel rad cyklar. Ah, tänkte jag. Man pendlar här, till Skövde. Men jag sa ingenting.

Eftersom Klara var en liten och kort varelse, och mycket söt också för all del, hade hon låtit de främre stolssätena, som var kopplade med varann, glida fram några hack på metallrälsen i golvet, som sätena vilade på, och jag, med mina 186 cm, fick svårt att få plats för mina ben. Alltså sökte jag då pressa min rygg lite mer bakåt. Härunder tryckte jag vänsterhanden mot handskfacket, som på så vis sedan plötsligt öppnades på grund av att en låssprint då kom ur läge. Ur handskfacket trillade också då, okontrollerat, ett par splittriga busstidtabeller ut. Det var dock inte vilka tabeller som helst. Döm om min förvåning! Överst på dem tronade en snygg logo i modernt typsnitt där det stod:

SVART EXPRESS.

4

Jag slängde tidtabellerna ifrån mig och vände mig mot vackra Klara, som långsamt saktade ner bilen tills vi stod stilla. Under ett ögonblick var vi tysta. Vreden välldes upp inom mig och jag såg - för första gången denna morgon - rött. Mycket kunde jag stå ut med! Världen fick gärna vara mystisk, men de rent mellanmännsliga relationerna måste ju ha någon slags DJÄVLA begriplighet! - tänkte jag. Mina båda händer grep snabbt och resolut om hennes hals, som om de aldrig hade gjort nåt annat. Hennes små nötbruna ögon vidgades av skräck. Sen slöts de och bara efter några minuter låg den unga flickan livlös i förarsätet. Jag klev ur bilen, torkande svetten ur pannan.

Efter en stund - då jag ännu en gång, klenetroget, konstaterat dödsfallet genom att lyssna efter flickans puls genom hennes tröja - lämnade jag den lilla bilen där på vägrenen. Sen jag granskat de hotande mångfärgade och mycket vackra regnmolnen, som vandrade in från väster, promenerade jag - under det jag sneglade omkring mig - de kanske tvåhundra meterna till busskuren vi passerat. Där i ett ormbunkssnår norpade jag åt mig en olåst cykel av den mer anonyma sorten och, insvept i en ljusblå regncape, som jag hittade även den i det lilla busskjulet, trampade jag sen iväg i duggregnet mot Skövde. Klockan hade hunnit bli 11.30 på förmiddagen.

I Skövde hopade jag på ett tåg, och var ytterst förvånad ä över att tågen gick och att människorna rörde sig och pratade som vanligt, när de hade en mördare ibland sig. Det kändes verkligen ovanligt.

Ett barn högg under färden tag i mitt byxben och tilltalade mig med ljudlig stämma:

”Är farbror snäll?”

Barnets mamma hastade fram och ryckte åt sig barnet, med orden som föll ur hennes mun likt en metallkedja ur ett hål:

”Det förstår du väl att farbrorn är snäll!”

På sätet bredvid mig låg en gammal deckare från 1950-talet, ett antikvariatsfynd som någon glömt där. ”Skräckens hus” hette den.

Jag blev förbluffad när jag tittade i den, hur rappt den var skriven.

Utan vidare missöden, men medveten om att det lilla barnet från en bänk i tåget en bit bort betraktade mig med stora ögon, kom tåget slutligen till Göteborgs Centralstation, och elloket – ett av de 400 som finns i Sverige – stannade där med ett ryck på perrong 3.

Från Centralstationen tog jag buss 60 upp till Johanneberg, där jag ju bor.

Väl hemma i den lilla lägenheten i Göteborg igen ringde min mobil för första gången den dagen och det visade sig vara min sysling, Ronaldo, som visste med sig och hävdade att min farbror Cantrell von Hök väntat på mig på Kanalhotellet i Karlborg hela två timmar.

Så visade sig hela spektaklet vara just ... ett spektakel. Ett PRANK. Allt hade varit iscensatt av farbror Cantrell, som, upprörd över vad dennes betalda informant, Fru Rosenstedt i våningen inunder min, berättat om min bedrövlige tillvaro som handläggare av parkeringsärenden på Länsstyrelsen, hade beslutat sig för att ta ett samtal med mig. Som mina föräldrar båda varit döda sedan jag var liten, hade min farbror alltid - mitt i sin egen excentricitet och sin tillvaro som författare av Harlequinromaner - känt ett visst ansvar för sin brorson. Kanske skulle han kunna ordna en bättre anställning.

Tragedin med det brinnande bilvraket och den omkomna, vilken visade sig vara Cantrells stenograf, Klara P-n., utanför Tibro blev aldrig nånsin uppklarad. Inte heller cykelstölden. Jag hittade aldrig ägaren till detektivmagasinet "Skräckens hus", som jag läst på tåget. Och Fru Rosenstedt flyttade förvånansvärt snart ut från lägenheten under, från vilken det aldrig mer skulle spridas bedrägliga dofter av bränd söndagsstek för att locka någon att klaga och socialisera.

Egentligen är det kollossalt fint med släktingar som bryr sig. Men jag träffar aldrig farbror Cantrell numera heller. Man tror att han residerar på Mallorca. Jag själv bor kvar i min lilla minilägenhet, och har mitt tradiga arbete på Länsstyrelsen, som är just så tråkigt att man får liva upp sig med att skriva rafflande skräckhistorier på nätterna.

Möte med det övernaturliga

VÅRQVÄLLEN hade sänkt sitt mörker över min bungalow. Den låg ensligt i havsbandet, i en liten mjukt dalliknande bergsklyfta, skyddad av en dunge violetta jättetallar. Jag och min vän, Leiris, satt i det rymliga köket och såg ut över havet, där det glimmade av en måne, som tittat fram bland molntrasorna som hastigt flög över den blygrå skyn. Två måsar satt på räcket på altanen och pratade med varann, just som vi, medan fjäderdräkten ömsom slets upp över ryggen på dem, ömsom lades slätt intill. Det var blött efter vårregnet. Regnet hade skapat hordvis med små droppar som satt på fönsterglasen och kom verkligheten utanför dem att anta ett splittrat, friskt ärrigt utseende.

Leiris' finskurna ansikte, under det kortklippta ljusa håret var upplyst endast av den gamla Strindbergslampa i mässing som stod på soffbordet vi hade emellan oss. Han lutade sig tillbaka i korgstolen och svepte filten om benen, då det verkligen var ovanligt kyligt inomhus denna kväll. Vinden slet

då och då i takpannorna på det låga huset, som inte alls tyckte om att stå här i skärgårdsmiljön, men tycktes vara mer ritat för att stå skyddat invid en åker i inlandet.

”Lite kaffe?” undrade jag.

Leiris ansikte var som en sluten mask. Egentligen visste jag ingenting om Leiris. Det var ju i sig egendomligt eftersom vi hade talat så mycket under de senaste två åren med varann, nästan varje vecka hade vi haft konversationer på tu man hand om etik och miljö. Men kanske var det just det, att vi båda varit så uppslukade av vårt viktiga ämne, att vi försummat att tala om våra mer omedelbara problem, känslor och vår existentiella förtvivlan. Kanske var det nu dags för något av detta att segla upp och etablera sig i vårt förhållande. I alla fall var det vad den långa tystnaden skvallrade om, den tystnad som Leiris nu bröt, efter det han avvärjande viftat mot den kaffekanna av stål jag höjt intill hans blå keramikmugg.

”En tanke bara, som jag är oroad av, och som inte alls har att göra med vårt projekt....”

”Låter intressant,” sa jag. (Det var sådana saker vi ofta sa till varann, ty vi var goda vänner, vi var generösa och vi önskade båda att ta väl vara på livet.)

Leiris glodde med sina små blå intelligenta ögon ut i natten, genom glasrutan, över räcket med måsarna och ut i havet, där nu vågorna slets i stycken av sin egen flykt, tycktes dansa och dö i en slags fåfäng vaggning, vädjande om en barmhärtig dröm och en vila någonstans ifrån. Men ingen lättnad syntes komma från himlen. Endast en bitsk nordvästan.

”Jo, ” sa Leiris, tänk om det är så .... Att vissa saker existerar,

och existerar delvis i den illistigheten att de i sitt projekt har metoden att söka undvika att detekteras av den vetenskapliga metoden?

”Hur då?” sa jag enkelt, delvis för att jag inte riktigt förstod.

”Jo,” sade Leiris. ”Förlåt att jag uttrycker mig så slarvigt. Jag menar, för att vara mer tydlig, att det ju inte är helt omöjligt att det evolutionärt i universum kunnat länge gynna en viss art av existenser om denna kunnat, i talrika civilisationer genom eoner av tid, undvika att bli synlig av den vetenskapliga metoden, som nu civilisationer i ett i ett tenderar att framhäva som nyckeln till kunskap....”

”Aha” sa jag.

Nu blev det mörkare och mörkare ut över havet. In genom springorna i fönstret trängde en vass doft av tång och rutten sill. Det knäppte och krängde i husvirket och månen försvann över havet, medan vi båda kunde iaktta hur en gammal ångare stävade norröver in bland öarna långt bort, upplyst av diverse lanternor i mast och för och akter.

Leiris sneglade åt mitt håll.

”Du förstår vad det innebär?” frågade han, något ominöst, dolskt och nära nog profetiskt.

”Jo jo”, sa jag, ”men visst vore det osannolikt att något skulle göra sig den väldiga omvägen att skydda sin existens genom att så att säga ha en sköld mot människans, eller för den delen varje intelligens´, vetenskapliga metod?”

”Visst, jag håller med.” sa Leiris. ”Men ack så smart!”

Ute tornade sig nu vågorna upp, och himlen mörknade, månen försvann och med den även de både måsarna, som faktiskt skrek högt, som av smärta, när de lyfte från det slippriga räcket och försvann i mörkret. Nu började det

återigen regna, och denna gång var regnet relativt massivt och det tycktes svartare än något annat regn jag sett, som om det regnade olja, fast det nog var alldeles vanligt vatten. ”Du menar att något finns därute som hela tiden skrattar åt den vetenskapliga metoden, och som kan ha allt möjligt fuffens för sig, bara för att vi nu är så inkörda i att tro att allting kan detekteras av den vetenskapliga metoden, av observation och av kontrollerade försök?”

Leiris grep om den lilla blå muggen och tömde i ett svep återstoden av det halvljumma kaffet. Han s ansikte sprack upp i ett leende.

”Ja, det är otroligt!” nästan skrek han. ”Att jag inte har tänkt på det förut!”

”Det är väl inte så konstigt” sa jag lugnande, ”det har ju ingen annan heller tänkt på, - så vitt jag vet...”

”Det är så listigt! Ty vad innebär det? Jo att någonting smyger omkring i existensen, att någonting just nu sitter på din axel och på min axel, och skrattar åt våra simpla försök att få grepp om vad det är som skapar och styr våra liv, i grunden. Medan vi famlar bland våra teorier om universum och om evolutionen, medan detta osynliga, gäckande väsen hela tiden har koll på allt som händer, och har nycklarna i sin hand, som de i sin dimension går omkring och skramlar med, trots att vi inte kan höra minst pling ifrån dem!!”

Nu syntes nästan ingenting utanför fönstret och när jag gick fram mot fönstret för att söka urskilja något, så kunde jag enbart se några stora skuggor i form av de jättetallar som stod på båda sidor av utsikten från min sjötomt båгна. Kanske de höll på att falla, nu när vinden tog i?

”Det var väldigt vad det friskar i.” sa nu också Leiris, som alltså släppte sitt metafysiska grubbel. Som det syntes.

”Ja herregud, nu tar stormen verkligen tag. Se på vågorna!”

Vågorna tycktes nu komma närmare i mörkret och vi hörde plötsligt hur de började slå upp mot altanen och det skvätte i väldiga drev upp mot rutorna.

”Så här skall det väl inte blåsa?!” sa jag, medan jag reste mig och kastade min filt. Jag gick bak i rummet för att tända taklampan, när vinden så kraftigt grabbade tag i huset att det tycktes flytta sig en halvmeter.

Möblerna kastades omkring, glaset i rutorna splittrades och elektriciteten försvann.

Efter vindstöten satt vi nu i blåsten i den brädhög som varit mitt fritidshus, den bungalow jag alltid drömt om och som varit min lilla arbetslya under senare år.

”Se vad du förstört!!” skrek jag åt Leiris, som, blödande i huvudet från ett krossår av flygande fönsterglas,

”Ja, det är sannerligen smart!” Ser du, hur det försöker MÖRDA oss nu också!”

”Ja, det tror fan det,” skrek jag och letade i mitt sinne efter den plats jag senast gömt min pistol, ”varför skulle du nu nödvändigtvis rota i tillvarons hemligheter, din fåfänga jubelidiot!?”

Leiris rusade, vansinnigt skrattande omkring i bråten, dyblöt av regnet som piskade in i den skadade bungalowen, där det nu i mörkret släppt loss ett hiskeligt oväsen. Det lät från himlen, från havet och från träd som bröts loss från den lilla kustremsan.

Min bil stod dock kvar på baksidan, såg jag i en glimt från

köksfönstret, som nu slitits upp och stod och smällde i den vaggande byggnaden.

”Bilen! Vi tar bilen!” sa jag och rusade mot den dörr i köket som ledde ut mot baksidan och den lilla parkeringsplatsen. Leiris tog tag i en rock som hängde i hallen och rusade efter mig.

Väl ute invid bilen såg vi nu hela katastrofen. Mitt hus var utan tak, flera träd hade fallit, och man kunde inte ta sig med nån bil nånstans. Träd låg över vägen och regnet piskade våra kroppar och ansikten, medan himlen formligen röt ovan oss, från de enorma svarta moln som oupphörligen, som i en jättelik himlafors, stratosfäriskt skred in över arkipelagen. Molnen hade händers form och man nästan hörde hur hela världen skakade i fogarna.

”Sånt jävla liv, bara för att man framlägger en teori!” ropade nu Leiris in i mitt öra medan vi lutade oss mot den meningslösa bilen, en grön Audi.

”Ta tillbaks den då!” flämtade jag dräglande, och gned mitt ben som skadats på något vis i flykten.

”Det kan man väl inte göra!” skrek Leiris tillbaka medan han försökte knäppa rocken och strök vatten från ansiktet. Stormen syntes inte visa något som helst tecken på att avta. Snarare tvärtom.

”Det kan man väl!!” skrek jag. Sen tänkte jag i mitt stilla sinne, att bara jag nu kunde få tyst på Leiris, så skulle allt återgå till det normala.

Ja, kanske var det så, att om jag nu bara kunde avlägsna Leiris från existensen så skulle de osynliga makterna lugna sig. Men nästan omedelbart slog det mig att det inte spelade så stor roll. Ty nu visste ju inte bara Leiris hur det låg till, men ...

även jag.

Alltså var nu hoppet ute.

Jag sjönk ner i det blöta gräset invid bilen.

Leiris tittade på mig.

”Vad är det?” frågade han.

”Man vet alltså aldrig hur slutet skall se ut?”

”Asch, ta dig samman!” skrek Leiris och lyfte upp mig från marken. ”Du är väl inte vidskeplig heller!?!?”

I samma stund avtog nu regnet och efter en kvart eller så kunde b vi lugnt i natten, under månens sken gå omkring i bråten och inspektera förödelsen efter stormen.

”En sådan storm!” sa Leiris skrattande, pekande på skorstenen som låg intill oss på gräsmattan.

”Ja, det är klimatförändringarna.” sa jag, samtidigt som jag blickade ut mot havet där fartyget lagt sig vid ankar mitt i bukten och gned min nacke.

En fiskmås gick knyckigt tyst bredvid oss och stirrade då och då upp i våra ansikten för att successivt förmodligen kunna notera hur dödsskräcken långsamt tycktes försvinna från oss och hur vi långsamt sökte återta vår mänskliga värdighet.

Mannen som inte kunde göra fel

JAG BRUKAR då och då, en kväll i veckan, ta mig en öl på en liten bodega i min stadsdel, en ölbodega med namnet Nattskärnan, som heter så, eftersom den är öppen till 02.00 på natten de flesta dagar.

Där hade jag sedan en tid sett en gammal gubbe, som väl var den ende som verkade äldre än jag. Med ålderns rätt gick jag ändå en kväll fram och frågade om jag fick slå mig ner. Det var en dimmig kväll, en tisdag, och vi var nästan ensamma gäster.

Snart hade vi blivit vänner, och det visade sig att också han bodde ensam här på vårt berg, och han var gammal sjöman. Det är inte klokt så mycket ensamlevande det finns i min

stadsdel. Och ofta är ändå de ensamma männen pratsamma, och har ibland till och med en ganska god gestaltningsförmåga. Något av en paradox är det att det är så vanligt med goda berättare bland just ensamma människor.

Jag har själv alltid älskat att tala om sjön och båtar, trots att jag själv bara är amatör och bara ägt en liten enkel motorbåt med ruff, som jag haft ute vid Tånguddens småbåtshamn, mellan gamla Älvsborg och Långedrag.

Hur som helst så bad jag honom berätta nån historia från sitt liv till sjöss. Han log då, och sa att kunde berätta en hemsk en. Om "Mannen som inte kunde göra fel".

Jag hade svårt att tolka hans leende. Det syntes mig vara ett ganska elakt, delvis tandlöst, leende. Men ändå övertygad om att det skulle bli underhållning av, så beställde jag in två öl till, en till honom - han hade med en blinkning presenterat sig som Ruben Persson - och en till mig.

"Allt det här hände för mer än tjugo år sedan." började den gamle sjömannen Ruben sin redogörelse.

"Jag var ung, det var bekymmerslösa tider och jag seglade kors och tvärs över hela jordklotet, utan att närmare fundera på vare sig framtid eller forntid. Ombord på skorven chefade kapten Burrow från Perth, och så var det förstén Don Yoselen och en ny 3:e officer, en norrman som hette Bert Hansen. Och jag som 2:a. Vi var på en lång tripp mellan England och Östaustralien på ett bulkfartyg på 13.000 ton dwt. Bonaventura II hette hon och resan var lång nog att så att vi lärde känna varandra ganska väl officerarna emellan. Vi alla fyra."

"Nu var det omedelbart något konstigt med Hansen," fortsatte Ruben. "... och detta fick övriga manskapet ombord snart reda på. Alla i besättningen blev snabbt irriterade över det. Utan tvekan, det såg nu alla: mannen var alldeles för perfekt och kunde absolut inte göra något fel. Det var det som var det konstiga, och irriterande.

Han var mycket prydligt klädd, ren och snygg, han var exemplarisk i sitt arbete, en utmärkt som sjöman, liksom som navigatör, och han tycktes på sin höjd - vid hantering av sextanten komma till ett par bråkdelar av en grad fel."

"Särskilt Kapten Burrow, George Burrow, en kortväxt envis typ, som luktade fisk, tyckte att det Hansen var besvärlig.

En kväll när jag hade vakten och styrman Yoselyn kom förbi på bryggan, sa han att han var så irriterad på Hansen - av norsk härkomst - att han inte kunde sova på nätterna längre. Han sa att det var samma med kapten Burrow. Denne hade till och med sagt att han skulle ge den en flaska whisky som kunde rigga någonting, så att det slutligen hände att Hansen begick nåt misstag, nåt fel, med sextanten eller nånting, så att Burrow kunde få tillfälle att ge Hansen en reprimand.

Burrow hade sagt, sa Yoselyn, medan han slickade sig om munnen innan han stuckit kritpipan i käften igen, att han skulle älska att höra Hansen ge honom en ursäkt för felnavigering.

Hur som helst så började Yoselyn och jag göra upp planer. Vi kollade upp Hansens vanor och scheman för att lura ut lättaste sättet att fixa en fälla för honom. Vi kollade hans sätt att använda sextanten, hans sätt att anteckna i observationsboken, vilka tabeller och stjärnor han använde, och så vidare.

Slutligen så lät Yoselyn via en matros av Nederländsk börd kalla på “mannen som inte kunde göra fel”.

Vi hade letat reda på alla tre sextanter som fans ombord och gömde två av dem i våra hytter och mixtrade sen ordentligt, men finurligt, med den återstående, så att vi var säkra på att man inte skulle kunna göra någon som helst vettig observation, om man använde den.

Givetvis upptäckte Bert Hansen att sextanten var fullständigt oduglig, men eftersom han - smart som han var - omedelbart anade precis de verkliga förhållandena, då han visste att både vi och kaptenen ogillade honom, så insåg han att han ju inte kunde vinna nånting genom att klaga hos oss eller hos kaptenen.

Hansen låste därefter in sig i sin hytt i några timmar, innan han skulle göra själva observationen. Han kom upp på däck just när vi skulle passera i natten i höjd med Windfall, men utom synhåll för denna stad. Han hade med sig en apparat gjord av hoplimmade pappbitar och snören, som han hade gjort själv. Klockan var nära tolv på natten. Inom en halvtimme hade han både gjort observationen och antecknat korrekt longitud och latitud för vårt fartyg i boken, och signerat.

Vi gnydde och gnisslade tänder när vi kollade upp saken, vid vaktbytet vid hundvaktens början. Jag meddelade Burrow, och denne var komplett rasande. Han kunde inte stanna i sin hytt, och ville inte vara på däck heller, då Hansen motionerade uppe på bryggan på sin fritid, utan satt i

salongen med skivspelaren på högsta volym och lyssnade på Puccini.

Yoselyn och jag satte oss till i hans hytt och gjorde nu upp planer på att försöka skapa något helt vrickat fel på rodertelegrafan och dess kablar, som används för att sända back, stopp och framåt-signaler till killarna i maskin. Men Burrow hade sagt att vi inte fick riskera något med fartyget, och maskinchefen ville överhuvudtaget inte alls bli indragen i affären, så vi fick lägga ner den idén, som ju annars hade varit en riktig tiopoängare.

Snart märkte vi att inte nog med att Bert klarade av utmaningarna: han såg dessutom lycklig och avspänd ut, och duschade och tog på sig en ren uniform. Själva kände Yoselyn och jag oss slitna och smutsiga. Vi blev förbannade över detta också.

Vi bestämde oss nu för att låsa in alla tabellerna på okänt ställe, (under min slaf) så att Hansen inte hade några jämförelsedata med de han fick fram med att mäta Sirius höjd över horisonten och kolla väderstrecken o.s.v. Utan tabellerna från Greenwich skulle det bli omöjligt att få fram latituder och longituder.

Vi försatte nu Hansen, styrman på Bonaventura II, i ett nästan omöjligt predikament. Hur skulle hans nästa observation komma att se ut?

Nästa natt fann vi ut att Hansen hade förutsett försvinnandet av tabellerna, och gjort anteckningar på en papperslapp, som han lät ligga och skräpa invid sin papperssextant för att reta oss.

Observation själv var ju som vanligt felfri.

Då beslöt vi oss för att förgifta honom. Det är inte klokt hur långt man kan gå när man hatar och föraktar någon tillräckligt! Detta var givetvis radikalt, men den fisklukande kapten Burrow insisterade. Han ville helt enkelt inte ha kvar Bert Hansen på fartyget, kosta vad det kosta ville. Från stora salongen dånade nu stenkakorna med Puccinis Tosca - Ursu, Tosca, parlate! - dag och natt från utslitna högtalare av märket Philips.”

”Ja,” fortsatte Ruben, vars ögonvitor var gula som harts,” och dagen efter såg jag Hansen uppe på däck. Han halvåg i en däckstol i tropikvädret, som denna dag var helt underbart, med en stilla bris över däckets, som just blivit skrubbat av matroserna. Det var alltså Juli månad, utanför Västafrika i mitten av Atlanten, då vi skulle ta en liten avstickare till några småöar i närheten av den mytomspunna Tristan da Cunha med proviant till några äventyrare där.

Jag hade order från kaptenen att servera Bert Hansen en iste, och låtsas be om ursäkt i samband med etta, för att åter försöka lura honom.

Utan att kocken visste om något hade stoppat tonvis med laxermedel i koppen, som löst upp sig i all obemärkthet.”

”Jag tror inte ett ord på vad du berättar,” sa jag, och kisade ut genom Nattskärrans fönster mot en gatlykta på andra sidan den tomma, långa, dimmiga gatan, där en rad personbilar stod parkerade och sov över natten.

”Gör du inte?”, undrade Ruben med spelat allvar. Han fortsatte sen - efter att ha gnidit lite saliv på sin blåroda näsa - oförtrutet sin historia:

”Men, det ska jag säga, att Bert Hansen, smuttade först på teet, och lät sen innehållet i en nätt rännil rinna från hans

utsträckta hand, ner på det nytvättade däckets, som nästan kved vid kontakt med laxermedlet.

Vi var tvungna att meddela kaptenen att det inte heller denna gång lyckades att få Hansen att begå något misstag. Mannen, som inte kunde göra fel, lät sig inte provoceras.

Kaptenen stängde nu ner radiogrammofonen, som var en väldig möbel i teak, som tronade i mitten av salongen, och försvann till sin hytt där han låst in sig, och bad förstestyrman Don Yoselyn att ta över befälet den korta sträckan till Durban, dit fartyget ombetts ta sig, i en kontraorder av Rederiet, som hade nåtts av ett rykte om att det var någon oförklarlig oro ombord. Förmodligen hade gnisten, Helmholt Rubinstein, läckt information till London. Så snart vi anlant till Durban, påföljande dag, mönstrade kapten av, föregivande magsår, och Yoselyn var nu befördrad till kapten, per telegram från konsortiet.

Vi hörde sedan, när vi återkom till England, att Burrow tagit ett flyg till Florida, där han och hans fru hade ett hus, och aldrig återvänt till rederiet för någon som helst tjänstgöring. Men, denna Julidag fortsatte ändå, på kvällen, Bonaventure II sin rutt mot Tristan da Cunha

Och både jag och Yoselyn avstod från att ytterligare försöka lura Hansen, något som ju för övrigt hade visat sig helt fåfängt.”

”En sån historia!”, sa jag uppskattande, och var främst road av att den gamle filuren använde sig av så gamla ordvändningar, just som jag själv brukade göra. En ”kindred spirit”, besläktad själ, om man säger så.

Don Yoselyn och jag försökte nu sluta fred med Hansen, och

få hon att tillsammans med oss att skratta bort det hela. Men Hansen låtsade som han inte förstod vad vi talade om, och fortsatte att vara den perfekta styrmannen. Tänk dig det!!

Så kom skeppet till slut tillbaka till London, som jag sa. Alla mönstrade av, på grund av olika orsaker och vi sa alla officerarna adjö till varandra. Jag såg aldrig vare sig Yoselyn eller Hansen nånsin något mer.

Själv stannade jag dock i decennier kvar i Red Cargo Orient Line, rederiet som dåförtiden ägde Bonaventure II.

“Men historien tar inte slut här.”, sa Ruben, och jag såg alltjämt misstroget på honom.

”När jag som förstestyрман mötte, på en mottagning i Kapstaden, en av ägarna till Red Cargo Orient Line ett par år senare, så berättade jag för honom en redigerad version av det jag just berättat för dig, historien om Mannen som inte kunde göra fel, och hur komiskt det var.

Han skrattade. Hans namn var förresten Vilhelm de Koen, och han nästan bad mig ta om historien två gånger.

Men så märklig var han i sitt sätt, både upprymd och nedstämd, att jag hejdade mig mitt i uppreparandet av händelseförloppet ombord på Bonaventure II, den där resan för längesen. Jag undrade istället över hans intresse.

Det tog en stund. Sedan blev han mycket allvarlig, blev med ens formell.

”Mr. Persson,” sa han, ” Jag kände honom, Bert Hansen.”

”Vad? Åh, berätta! Fascinerande....”, sa jag, lite omtumlad.

”Well,” sa de Koen, ” Hansen hoppade ju över till en annan trad. Han bytte från Australienrutten till en rutt med bananbåtar på Syd- och Mellanamerika. Han hade ju

sannerligen just det ryktet även där, det du nämnde. Perfektionen.

Jag kommer så väl ihåg när han kom in på mitt kontor på Elmer Street och meddelade att han just fyllt sextiofem år och ville ha avsked med pension.

Han hade seglat som förstestyrman i alla år, och jag var mycket nöjd med honom, men hade egentligen aldrig tyckt att han passade som befälhavare. Men nu när han ville sluta, så tyckte jag att jag väl kunde testa hans förmåga lite ytterligare ändå, så jag beslöt att erbjuda honom befäl över ett av våra nybyggen, Grand Savannah, en 30000-tonnare, som skulle gå på Indonesien.

Du vet ju hur viktigt det är vid promotionen av en kapten, att det är den rätta personligheten.

Men Hansen hade nästan förutsett mitt drag, och menade att han sedan länge bestämt sig, och att det hela inte var något att diskutera, från hans sida sett. Han ville helt enkelt följa det ordinarie reglementet, som det traditionsenligt brukade tillämpas inom rederiet. Det stipulerades att man avgick med pension på sin 65:e födelsedag.

När jag såg Hansens ansikte och ansiktsuttryck gav jag med mig. Den nyblivne pensionären fick en substantiell bonus på 30000 kronor, en ask Havannacigarrer samt tre buteljer finaste Admiral's Whisky. Jag tackade honom för hans trogna och fläckfria tjänstgöring och önskade allt gott.

Senare berättade en anställd på vår HR-avdelning det förbluffande som sedan utspelat sig.

Hansen hade återvänt omedelbart till Trondheim, till sin hustru, som bodde där. Äktenskapet hade varit barnlöst, men hustrun var en trogen och ursnäll varelse.

Bert Hanen anlände till Vinkelgata i Trondheim, där han från

vardagsrumsfönstret hade en utmärkt utsikt över hamnen. Hemvändaren hängde sin rock på en krok i hallen, kysste sin hustru och gick in i sovrummet. Där la han sig på sin säng, efter att ha konsumerat en Havannacigarr, tog sen en filt, svepte in sig i denna och rörde sig sen inte.

Frun grät och skrek, och försökte locka honom med ett mål mat, som hon lagat, som bara hon kunde. Men det enda som hände var att hon hörde Hansens röst, från under filten:

”Jag är gammal nu. Min åsikt är att gamla människor inte skall vara en börda för andra. Det är också klart att planeten är överbefolkad som den är. Därför har jag beslutat att dö. Det naturliga sättet att dö är genom att sluta äta och dricka. Farväl och tack för allt, älskling!”

Frun blev helt galen, slog och drog i sin make, men enligt uppgift rörde Hansen inte en fena. Han bara låg där, vänd mot väggen.

Frun kallade på sina grannar, och på doktorn, men Hansen bara sa åt dem allihop att lämna honom i fred.

Efter två veckor utan mat och vatten avled Hansen

Mannen som inte kunde göra fel är borta, för alltid.”

Så berättade de Koen för mig.”

Ruben slutade sin berättelse, och jag tackade för trevligt sällskap och drog mig, eftersom klockan började närma sig 02.00, hemåt från Nattskärnan.

REGN

I

Efter det att en blixtnedbåll samman med en nästan simultan enorm åskknall fyrats av och himlen över Kvarnberget för ett ögonblick i en sällsynt plötslighet färgats ljusst rött-orange, kom då omedelbart det förfärliga hagelregnet. Jag stapplade dock metodiskt vidare i trots av detta oväder uppför den smala Kvarnbergsgatan, som mer liknar en gränd, ända upp till det lilla krönet. Det var höst, och det var ju kväll, nästan natt. Att gå omkring i centrala Göteborg mitt i en sådan natt var inte något jag vanligtvis gjorde, och särskilt inte när det ösregnade en höstnatt. Men i förtvivlans stunder, när allt tycks ensamt och utan mening och hopp, så gör man både ovanliga och dumma saker, som ni kanske vet.

Lutningen på denna originella Göteborgsgränd var ända upp

till toppen avsevärd och man hade måst ersätta vanlig kullersten med rader av mot gatans riktning tvärgående smala gatstenar, så att hela det brantaste partiet av Kvarnbergsgatan nu blivit ett mellanting mellan gränd och trappa, där de bilar som tog sats och på hög växel begav sig upp för bergssidan, åstadkom ett säreget muller, orsakat av de moderna elbildäckens klättrande över den nästan unika ribblika gatstenskonstruktionen. Nu var det ju dock inga bilar på natten, men på dagen var det så, det mindes jag nu, till och med mitt i förtvivlans mörker, när jag pustade ut där uppe.

FÖRTVIVLAN drar med sig människan, som i en strömvirvel, en malström. Förtvivlan är som ett vansinne, utlöst av att hoppet just då är frånvarande. Ty förtvivlan är vanligen en momentan företeelse. Sällsynta, fast existerande, är de människor som går omkring i ständig förtvivlan. Människor utan tillförsikt, de som har svårt att se ljust på framtiden hamnar lätt i förtvivlan. Om man inte ser något ljust därframme, inte ser något förtröstansfullt perspektiv, ingen varm, kärleksfull figur, ingen öppen dörr, inget som påminner om ett tryggt hem eller ett lugnt viloläger, inga hägrande förmögenheter, så samlas ofta hos vissa människor tvivlen och skräckens alternativ, som trycker ihop tankarna till den oerhörda skrämmande virvel av själslig handfallenhet som vi kallar förtvivlan. Men, det är inte så att man behöver ha något egentligt problem! Nej, det är snarare så att det är själva avsaknaden av en klart formulerad problemställning som gör att förtvivlan kan få grepp om en människa, och forma den sugande malströmmen.

Ty den människa som aldrig formulerar sina val, men som lever *som om valen skall formulera sig själva*, som om valen skall presentera sig som skyltar eller som distinkta konkreta avtagsvägar, den kommer med tiden, givetvis, att befinna sig i ett land där vare sig skyltar, vägar eller ord längre ens kan urskiljas.

Den som tror, att det inte är upp till en själv att formulera sig, men att någon ANNAN skall göra det, den kommer alltså - om ingen människa tvingar in en på den eller den stigen, eller i det eller det rummet, eller i det eller det släptåget - att sluta med att befinna sig i förtvvlans virvel. I själens RAGNARÖK. Om inte förr, så senare.

Med "själen" menar jag då helt enkelt "personen".

Jag hade där uppe på berget åtminstone paraply och en rejäl skinnjacka. Mina skor var kanske inte så väl lämpade för ändamålet, och lätt spruckna lädret hade redan blivit genomsurt. Nu var luften denna kväll i

november inte särskilt kall, kanske omkring 10 grader C, så jag uthärdade utan större problem vädrets omilda behandling av min kropp. Vinden tilltog, och jag trycktes då och då in mot de gamla husväggarna av de häftiga stötter med vilka regnet nu östes över mig. Jag befann mig ju i den del av staden, som var allra äldst. Kanske hade förtvvlan kommit mig att söka just den delen av stan, i en längtan efter trygghet och skydd i det urgamla och beprövade.

Sedan jag lämnat bussen på Gustav Adolfs torg hade jag inte mött en enda människa. Det var ju visserligen förväntat att jag en onsdagnatt i busväder skulle vara ensam här. Om jag hade mött någon så hade jag nog blivit vettskrämd, förutsatt det lilla vett jag ännu hade kvar. Jag hade egentligen inget speciellt ärende, vilket inte var ovanligt, men jag ville nu - skakad av min egen rädsla - endast nå en utsiktspunkt så att jag kunde se det öppna landskapet omkring mig, för att genom den synen - även om det var genom regn - kunna andas lättare. Min förtvivlan, som denna natt var värre än vanligt, höll på att formligen kväva mig. Den drabbade att söka öppna platser, där man tror sig finna perspektiv att lugna sig med. Trånga utrymmen speglar endast den egna förtvivlan, medan man i den fria luften i alla fall inte möter sitt eget likbleka ansikte, men mer elementens fria spel. Detta att bestiga höjder, i sådana omständigheter, är ju inget ovanligt för människan. Om den fullständiga rädslan - då faror tycks hota från varje håll - alltså får en att söka skydd i källarutrymmen, så får förtvivlan, då man känner det som om man inte får luft, och fienden mer syns vara inom en själ, ofta den beklagliga eller krisande människan att söka bergens toppar och hiskeliga avsatser och stup.

Ja, en mänsklig kris kan till och med formuleras i termer av gräns, berg och stup. En kris, eller ett tillstånd av normal förtvivlan kan ses som en gränssituation, där förhållandena har presenterat sig som ett "hit men inte längre"!

Ofta i gamla tider - detta inbillar man sig - så lär folk i livets gränssituationer ha sökt sig till bergen, för att föda, komma samman i lönnlig älskog, för att grubbla, för att dö, och så

vidare. Alla de fornborgar som finns på ensliga ställen vid stup och bergsklyftor, lär i själva verket inte alls vara borgar, uppförda till skydd och försvar för samhällen, men är just platser dit enskilda i kris och vid liminala tillstånd kunnat ta sin tillflykt, och där de - om de var rika - kunde ta med sina tjänare och sin boskap. Kvarnberget i Göteborg är dock ingen fornborg. Och kommer förmodligen aldrig att bli. En gång låg här ett befästningsverk, varifrån man hade uppsikt över danskarna, som dåförtiden ockuperade (!) Hisingen och höll till på Ramberget, på andra sidan Göta Älv. Sen, under 1800-talet byggdes Navigationskolan, som ännu ligger kvar, som byggnad. Från Övre Spannmålgatan och andra gatstuppar häruppe kan man än idag se ut över älven, men nu är det höga staket här, som skall hindra en från att tumla ner från höjden och slå ihjäl sig mot stenläggningen ner mot Packhuskajen som ligger ett femtital meter snett under.

Långt långt tillbaka i tiden hade Kvarnberget givetvis varit en fridfull plats. På 1600-talet fanns här en ekskog på hela 1300 träd, alla Kronans egendom. Branten vid Kvarnberget var känd för dåtidens myndigheter som ett riktigt kärleksnäste, och man hade problem med att hålla ordning här.

Det hade alltså varit rena idyllen! Kvarnberget hade varit en del av Göteborgs Stads Fästning. Man hade ju på 1600-talet byggt skepp ute vid Masthugget och Nya Varvet, under Drottning Kristinas och Karl X Gustavs tid. Man kunde tänka på hur det varit på den gamla goda tiden, då Sverige beslutat sig för att bli en stormakt till sjöss. Där kan man snacka om utrikespolitik! - tänkte jag, medan nu vattnet från min dyblöta mössluva, som satt som en disktrasa på huvudet sakta rann ner i kragen och nerför min bara rygg innanför

tröjan.

Tänk bara på hur sjökaptenen Hendryk Carloff (senare adlad Carloff) övertygat drottning Kristina om det inkomstbringande i att ha en svensk koloni på Guldkusten, på Cabo Corso, och hur man, genom att delta dels i triangelhandeln med slavar och bomull, dels med rent röveri av det afrikanska guldets mot glaspärlor, kunde få Sverige förmöget och kapabelt att finansiera mer anfallskrig nere på kontinenten, där man ju nästan intagit Prag... Så var den högst ansvariga politikern i Sverige, när detta landet bestämde sig för att bli en slavhandelsnation, en ... kvinna! Att hävda detta som bevis för att kvinnan är en underlägsen varelse var naturligtvis inget jag alls planerade. Det var bara ett faktum att Gustav II Adolfs dotter, troligen mot kansler Oxenstiernas vilja, satsade på kapten Carloff, som gav sig iväg med flera skepp, och som även lyckades etablera kolonin. Om det blev så mycket guld till just drottning Kristina är osäkert. Desto mer av den Carloffska äventyrlighetens frukter tycks ha hamnat i Danmark, i Amsterdam och i Ludvig XIV.s Paris. Självt återvände sedan Carloff aldrig till Sverige. Hans vapenbrev, med vapensköldsskissen med det svarta ansiktet på ena sidan och de tre flygfiskarna på den andra, kom aldrig att resultera i någon vapensköld på Riddarhuset, och den modige och hänsynslöse fixaren från Nordtyskland kom att sluta sina dagar som internationell flykting efter att ha varit guvernör på Tobago i Västindien, borgare i Amsterdam och kyrkbyggare på Sao Tomé. Carloffs blev aldrig en släkt som kunde tävla med Natt och Dag, Trolle och Lewenhaupt.

Av Carloffs plattgattade segelfartyg, inte olika Götheborg, av vilka alltså ett par var svenska, kanske byggda i Göteborg, andra kom från Danska varv i Schleswig-Holstein, finns inte ett spår. Säkert är att utan Göteborgs Bastion skulle Carloff aldrig kommit iväg till Cabo Corso på det sätt han kom.

Så tänkte jag när jag tryckte mig mot husväggen på sydsidan av Mjölnergatan och skådade upp genom stormen mot den futuristiska byggnad som kallas "Läpstiftet", som pryder brofästet vid Nya Göta Älvbron.

Hursomhelst så var det ju hit jag denna natt, i hällande, eller snarare piskande, regn och hagel hade tagit mig. Hela jag blev nu blötare och blötare. Den svartbruna lilla luva jag hade på huvudet, som hade ett litet läderemblem på sig, där det stod R.E.M., var nu dyblöt. Den svarta skinnjackan var ju även om den var gammal, vattentät, så den höll centralt vätan ute, men kring benen smet nu de blå jeansen åt som två kalla händer.

Jag tänkte att jag skulle söka mig fram mot de höga gallren för att kika ner mot hamnen och kajen, kanske för att se om det var högt. Men det föreföll mig - som så ofta - som en meningslöshet. Jag hade lagt mig till med en vana att strunta i att ta reda på verkliga förhållanden. Mitt resonemang var enkelt och som så: Jag ansåg oftast att det till exempel förhöll sig så att himlen var röd, eller om den inte var röd, det var visserligen något man kunde ta reda på genom att till exempel titta uppåt. Men eftersom det för mig inte spelade minsta roll vilken färg himmelen hade, så brydde jag mig inte om att titta uppåt. Samma med stupet på Kvarnberget. Om

stupet var ohyggligt brant, eller bara litet och patetiskt, det spelade mig ingen roll. Jag kunde livligt föreställa mig båda fallen, och det fick räcka.

Kvarnberget hade alltså varit en del av Göteborgs Stads Fästning. Man hade ju på 1600-talet byggt skepp ute vid Masthugget och Nya Varvet, under Drottning Kristinas och Karl X Gustavs tid. Man kunde tänka på hur det varit på den gamla goda tiden, då Sverige beslutat sig för att bli en stormakt till sjöss. Där kan man snacka om utrikespolitik! - tänkte jag, medan nu vattnet från min dyblöta mössluva, som satt satt som en disktrasa på huvudet sakta rann ner i kragen och nerför min bara rygg innanför tröjan.

Tänk bara på hur sjökaptenen Hendryk Carloff (senare adlad under namnet Carloff) övertygat drottning Kristina om det inkomstbringande i att ha en svensk koloni på Guldkusten, på Cabo Corso, och hur man, genom att delta dels i triangelhandeln med slavar och bomull, dels med rent röveri av det afrikanska guldets mot glaspärlor, kunde få Sverige förmöget och kapabelt att finansiera mer anfallskrig nere på kontinenten, där man ju nästan intagit Prag... Så var den högst ansvariga politikern i Sverige, när detta landet bestämde sig för att bli en slavhandelsnation, en ... kvinna! Att hävda detta som bevis för att kvinnan är en underlägsen varelse var naturligtvis inget jag alls planerade. Det var bara ett faktum att Gustav II Adolfs dotter, troligen mot kansler Axel Oxenstiernas vilja, satsade på kaptan Carloff, som gav sig iväg med flera skepp, och som även lyckades etablera kolonin. Om det blev så mycket guld till just drottning Kristina är osäkert. Desto mer av den Carloffska äventyrlighetens frukter tycks ha hamnat i Danmark, i

Amsterdam och i Ludvig XIVs Paris. Själv återvände sedan Carloff aldrig till Sverige. Hans vapenbrev, med det svarta ansiktet och de tre flygfiskarna, kom aldrig att resultera i någon vapensköld på Riddarhuset, och den modige och hänsynslöse fixaren från Nordtyskland kom att sluta sina dagar som internationell flykting efter att ha varit guvernör på Tobago i Västindien, borgare i Amsterdam och kyrkbyggare på Sao Tomé. Av Carloffs fartyg, av vilka alltså ett par var svenska, kanske byggda i Göteborg, andra kom från Danska varv, finns inte ett spår. Säkert är att utan Göteborgs Bastion skulle Carloff aldrig kommit iväg till Cabo Corso på det sätt han kom.

Så tänkte jag när jag tryckte mig mot husväggen på sydsidan av Mjölnergatan och skådade upp genom stormen mot den futuristiska byggnad som kallas "Läppstiftet", som pryder brofästet vid Nya Göta Älvbron.

Jag kunde inte släppa tanken på Carloff, vars namn gått till eftervärlden genom inte minst Guldkustäventyren men också genom det faktum att han författade en manual för kaparkaptener - troligen på Holländska, möjligen Franska (han hade en fransk svåger) - om hur man betedde sig för att kunna bedriva slavhandel på Slavkusten.

Nå. Istället för att stanna vid stängslet, för att trycka mitt röda ansikte mot dess iskyla, för att genom det av stål nätet formade rutorna bilda mig en uppfattning om Kvarnbergets höjd, så slank jag - utan att ens söka med blicken ner mot Älvsborgsbron, som ju ändå måste vara skynd av hagel och mörker - istället in i en port på den nära Övre Kvarnbergsgatan liggande Mjölnergatan, mycket också för

att, åtminstone för en stund, undvika hagelstormen.

Detta var nödvändigt eftersom kort innan mitt paraply hade vänts ut och in av stormen och sedan, i komplett trasigt tillstånd, flugit iväg nedåt Magasinsgatan över ett plank och in på en gård, där det försvunnit.

Trots att det nu - trots att det fanns ett par gatlyktor här - var så mörkt att jag inte stort kunde urskilja regnet, så kunde jag ändå känna hagelklumparna slå mot mitt huvud, och mot min rygg och mina ben, som om en straffande hand försökte bulta förståndet ur mig.

Mitt i förtvivlan syntes det mig inte fel att som relief skänka en tanke åt alla de som bott och arbetat på Kvarnberget förr i tiden. Nu var visserligen just dessa gator här, och husen inte lastgamla men från kring år 1900, men man kunde ändå ana, genom att grunder av fästningar, bastioner och gamla murar på branten bortom stängslet ännu fanns kvar och blottade, att här massor av öden fanns begravna.

Vad blev det av gamla storhetstider, när Karl IX stått på det Gamla Kvarnberget (!) på Hisingsidan och grunnat över var Göteborg skulle ligga, och sedan dennes son, Gustav II Adolf på Otterhälleberget, strax söder om det här berget, ställt sig samma fråga? Storhetstiderna försvann och andra tider kom, när enväldiga kungar blev sällsynta. Än fanns det människor som gjorde sig märkvärdiga, som kapade hela länder, korruperade regeringar och anföll suveräna stater med sina rövarband.

Men för min egen del kunde ju inget av detta spela någon roll i

förtvivlans stund. Inget av det hisroiska, och inget av det arv det historiska gett världen, kunde ge mig ett uns av vägledning när jag dyblöt sökte skydd i den mörka porten.

Men var jag inte tacksam över att stan fanns? Vad kunde alla dessa människor som strävat, slåtts och byggt under gamla tider - visserligen i djup egennytta men ändå - ha tänkt över att en stackare nu irrade omkring, halvt från vettet på deras med möda hållna berg? Tänkte jag inte på all redlighet och allt mod som behövts för att - visserligen i djup egennytta - behålla detta berg - som ofta kallats lilla Otterhällan - under Svea Rikes fanor? Borde jag inte skämmas här på historisk mark?!

Det var både behagligt och obehagligt att känna efter om jag skämdes. Det var i alla fall en aktivitet att söka efter denna skamkänsla. Varje avbrott i förtvivlan var just då välkommet.

Portens på Mjölnergatan yttre valv, som var mycket lågt, utanför den svartmålade dubbeldörren med sina två lås, var knappt metern djupt, men gav ändå ett visst skydd mot den vräkande hagelstormen.

Då märkte jag att ena halvporten inte alls var låst, men att dörren stod med några centimeter öppen, och stod där och slog i ovädret. Samtidigt som jag nu, trots att vädret inte alls var kallt, började irriteras av mina blöta jeansbyxor, vilka var kallhamrade av allt haglet, vilket till formen var som tennisbollar, så var jag uppmuntrad och stärkt av mina historiska funderingar.

Själva miljön, den gamla bastionsgrunden, som påminde mig

om Erik Dahlberg, Örnehuvud, Stenvinkel och andra berömda fästningsbyggare. Det hade ju också alltid retat mig, samtidigt som det var fascinerande hur en så viktig del av kulturen som arkitekturen hade delegerats av rikets styresmän till gamla militärer. För byggnader uppförda innan år 1800 var det allra vanligaste att de ritats av militärutbildade män. Inte att undra på att massor av byggnader i landet, vilka alltså fått stå som råmodeller för hus i den vanliga människans nattdrömmar, var jättelika skräckinjagande fästningslika byggnader med tinnar och torn och palissader, vilket ju inte har med begreppet "hem" ett dugg att göra.

När jag nu ställt mig i den lilla dörrnischen, som väl var så där 2.30 meter hög, och kände att dörren gav vika inåt, var det som om hela spänningen i min kropp gav med sig. I ett enda slag.

Det är svårt att beskriva hur fort förtvivlan kan försvinna bara genom en enda oförutsedd händelse, ofta en bagatell, som om hela kroppen, mitt i den djupaste nöd och den svartaste nöd ändå har en extra beredskap att 100%-igt förvandla sig till en hoppets tjänare, och istället för att lida av gruvligheter meddetsamma göra sig beredd att utnyttja en ny okänd situation till hela organismens omedelbara fördel.

Så reagerade jag alltså nu med en snabb vaksamhet och med att raskt för mitt inre rada upp de alternativ som presenterade sig i och med att dörren på Mjölnergatan (som givetvis hette så, eftersom det stått en, och ibland flera, kvarnar på bergets högsta punkt fordomdags, ja, ända in på

1860-talet.

Man hade glömt att låsa porten när man lämnade huset, som syntes bestå av enklare kontorslokaler inrymda i från bostäder till kontor konverterade faciliteter. Byggnaderna verkade nämligen lite för ålderstigna och för kulturminnesskyddade till att bekvämt kunna användas som bostäder. Och som det var osannolikt att det då var någon i byggnaden så kunde jag här kanske ges tillfälle att bekanta mig med det inre av byggnaden, och jag kunde, samtidigt som jag kunde stilla den nyfikenhet på husets innehåll sin jag ändå hade, så kunde jag ju passa på att slappna av, torka lite i mina byxben och samla tankarna kring något nytt spörsmål. Detta, att få något nytt att tänka på, är ju något som människor som lider av hysteri eller förtvivlan vet är mycket värdefullt, om man nu skall tänka sig någon slags väg till bättring.

Alltså lät jag nu, med en långsamhet och jämnhet i rörelsen som endast medvetenhet kan ge, dörren tryckas bakåt tills den stod i c:a 75 graders vinkel mot själva öppningen i husväggen. Samtidigt började jag att långsamt vrida huvudet bakåt, så att jag successivt kunde se mer av vad som fanns inne i portgången, vilken, då ljus spreds kring min gestalt och ut på Mjölnergatans hagelklädda stenläggning, verkade vara ordentligt upplyst av troligen ett flertal lampor.

När jag sedan kunde beskåda valvet, så fann jag att det innehöll tre ytterligare portar, två dörrar på var sin sida i valvet, samt en, aningen större, som ledde rakt in mot en gård. Den större porten hade en vattrad glasruta, genom vilket inget ljus syntes. De båda andra dörrarna hade varsin

skylt med namn på. På den vänstra av mässing stod Rüdiger Strinder Co.. På den högra, som var mindre, och av plåt, stod helt enkelt: "Förråd".

I taket i valvet fanns fyra starka lampor, under cirkelrunda välvda kåpor av matt glas.

Mitt intresse vändes dock genast mot dörren med firmanamnet på. Jag insåg att jag ju inte kunde göra intrång här utan att begå en brottslig handling. Lagen har alltid varit som något nästan heligt för mig, och jag hade egentligen aldrig begått någon handling som brutit mot någon lag överhuvudtaget. Att nu, vid min ålder, och i denna situation, sätta igång med att bryta mot lagar, det föreföll allt annat än stilenligt. Och, som jag i hastigheten tänkte, "om man nu skall gå under, så skall det väl vara stilenligt." Alltså föresvävade mig nu tanken att det var bättre att dö en död av kyla och svält ute på gatan än att göra inbrott hos Rüdiger Strinder o. och överleva denna hagelnatt.

Här tryckte nu ändå viljan till överlevnad på, och det var som om en röst nånstans inne i mitt huvud sa: "Att öppna dörren till ett förråd kan ju inte vara direkt brottsligt...." Om det står "Förråd" på en dörr, så står det ju inte klart och tydligt att det är någon annans förråd! Man skulle kunna presentera i alla fall en skärva av försvar om man ertappades med att öppna en sådan förrådsdörr, genom att hävda att man trodde att det var ens eget.

Jag lyfte alltså handen framför förrådsdörren. Det rann regnvatten om handen, varför jag försökte torka av den

genom att dra den mot undersidan av den andra armen. Detta var förgäves. Hela min skinnjacka dröp av hagelvatten. Då när jag åter lyfte handen för att lägga den på vredet, så hörde jag en mansröst bakom mig:

”God afton!”

II.

Personen som stod bakom mig i öppningen mot Mjölnergatan var en man i min egen ålder. Blotta detta faktum var lugnande. Människor som uppnått min anseliga ålder (och hans) är mindre benägna till våld än yngre personer, och våld är ju prio ett bland saker man vill undvika när man är ensam i okända, ödslig kvarter i regniga höstnätter.

Han var kortare än jag, men hade ett brett ansikte, och blå ljusa ögon under det svarta hattbrättet. Något sade mig att det var en doktor jag hade framför mig. Just det kliniska i blicken kom mig att rycka tillbaka, och jag önskade mig långt bort. Han var vältränad, och såg, iklädd sportjacka och galonbyxor, med en plastkorg i handen, mer ut som en tiokampare än någon annan 65-åring jag förut sett. Han var prydlig och välrakad, - hade ett helt rent och propert, fyrkantigt ansikte, utan något egentligt uttryck annat än en ögonens intensitet. Mannen var en skolad människa, kanske över skolad. Och han såg på mig som om han misstänkte att jag inte var riktigt klok.

Jag kommer ihåg att jag en gång läste en bok av Albert Camus, där han påstod att det bara fanns ett enda filosofiskt problem, nämligen självmordet. Det låter sig ju sägas. Om man med filosofiskt problem menar något man kan grubbla över i oändlighet utan att komma fram till något svar på det, så kan jag förstå en del av hur Camus tänkte. Men jag har en annan kandidat till det filosofiska problemet par excellence. Nämligen dårskapen.

Få ämnen är nämligen så aktuella för en människa livet igenom som dårskapen eller galenskapen. Är det inte så att man redan har drabbats av dårskapen, och sitter där komplett galen, så kan det ju i nästa ögonblick vara så att dårskapen vandrar in och tar befälet över ens sinne, och så sitter man där, på den psykiatriska avdelningen och undrar vem som har rätt, den läkare som distinkt förklarar att man blivit galen, eller man själv, som förklarar att det bara är en naturlig sak att man är orolig över att människor kryper fram i ett i ett från gömställen bakom elementen.

Varför skulle dårskap vara ett filosofiskt problem i högre grad än självmordet då? Jo, för att det inte alls kräver någon handling. Ingen ber dig att välja mellan att avsluta ditt liv genom att hänga dig i garderoben, för att du är usel eller olycklig, eller låta bli att hänga dig i garderoben av dessa skäl, men dårskapen är blott ett definitionsproblem. Ett filosofiskt problem är något man kan diskutera i oändlighet, utan att behöva riskera att det i slutänden leder till en så obehaglig handling som att man träder ett rep runt sin hals.

De flestas människor tror att de har ett stabilt förnuft, som de kan lita på i alla väder. Det närmaste vansinnet gemene man kommit, det är att vakna upp efter en narkos och inte riktigt veta var man är, och att i den stunden uppleva att världen är groteskt oformad. Men detta går över efter en stund och man ler därefter åt alltihop och säger att det ju var väldigt tokigt.

Många människor är distinkt oroliga över att förlora förståndet. Ja, det finns vissa psykologer - och bevars filosofer också - som menar att man inte är någon riktig människa, om man inte någon gång fruktat för sitt förstånd.

Det tillhör så att säga Självmédvetandets villkor att då och då snubbla på uppfattningen att detta självmédvetande är felaktigt i någon grad, eller att det för en vilse i en omfattning som gör att man inte kan kalla det medvetande längre, men att det mer är en dröm.

I vårt västerländska samhälle är det nu också en ytterligare dimension som läggs till frågan om galenskapen, tokskapen, dåreriet, van-sinnesblivandet och det är att det inte är någon allmän föreställning som skall råda hos en själv och ens omgivning om att det just är vansinne som föreligger, men att det ärt en yrkeskår som skall bestämma, enligt en manual, bevars, om Vansinne föreligger eller om det inte gör det.

I alla tider har det visserligen varit så att det främst är omgivningen som avgör om man har att göra med vansinne eller inte.

I strikt mening - skall vi säga filosofisk - är det där talet om "sjukdomsinsikt" något helt omöjligt att handha, om man är vansinnig. Begreppet sjukdomsinsikt kan otvivelaktigt gälla om man har en gastrit eller en lätt blodförgiftning eller så, men inte när det gäller psykos eller allvarlig depression.

NÅGON ANNAN måste se dig som vansinnig. Annars är du det inte.

Likt Michel Foucault så bör man alltså alltid se vansinnets sociala aspekt som den kanske viktigaste. Den som är vansinnig kan ju, rent teoretiskt, vara helt lycklig i sin tokeribubbla. Vansinnet behöver inte - filosofiskt sätt - vara ett problem såtillvida som att vansinnet skulle göra ett liv sämre än ett liv utan vansinne. Men oftast, ja i 99 % av fallen så är ett liv i vansinne sämre. Men alltså inte nödvändigtvis. Jag känner till mängder av usla liv, som inte en sekund präglats av vansinne.

Hur tacklar man det dystra predikament som innebär att det är de andra som avgör graden av ens vansinne, och hur handhar man det oerhörda problem som uppställs av den licensierade provisionen, när denna helt enkelt, innan de låser in en för kvällen, helt sonika förklarar att man ju inte har någon sjukdomsinsikt.

Den långa läkaren förklarar med sin barytonstämma att man själv för NÄRVARANDE inte inser att man sjä'lv har en hallucination av den ovanliga sort som innebär att

VERKLIGHETEN är ens hallucination, och i särskilt hög grad KROPPEN, då man ju i flera fall under de senaste dagarna förklarar att man tror att kroppen har en sjukdom, medan läkarvetenskapen inte kunnat iaktta något som helst fel. ”Du sitter ju här,” som psykiatrikern förklarar, och i nästa ögonblick skall man så förhoppningsvis bli av med föreställningen om att man är sjuk, genom intagandet av TRUXAL eller PROPAVAN och så bums i säng.

VAD ÄR DET DÅ MED GALENSKAPEN?

Galenskap hos människan är inte en lätt, enkel och självklar sak att diagnosticera. Betydligt lättare är det att se om en hund eller häst är galen, ty dessa djur kommer ganska snart att råka i betydande beteendeproblem och överlevnadssvårigheter genom sitt bristfälliga mentala tillstånd. Så är det inte med människan. På grund av de komplicerade sociala förhållanden som människor skapar och människans allmänna komplexitet, så kan det, att avgöra galenskap eller ej ofta bygga på nödvändigt mycket fina distinktioner. Många galna människor kan leva flera år och utföra hiskeliga dåd, innan man kommer på att närmare undersöka möjligheten av förekomsten av galenskap. Politiska ledare kan starta krig som tillintetgör miljoner utan att man först i elfte timmen kommer på att ifrågasätta deras mentala hälsa.

Så är galenskap hos människan inte minst diagnosmässigt komplicerad.

Det finns ytterligare en omständighet som just galenskap presenterar och det är den, och den är märklig, att man praktiskt taget ALDRIG i EFTERHAND sätter diagnosen Galenskap på någon. Det tycks vara som en oskriven lag i mänsklig samvaro att om man skall förklara någon för galen, så skall den människan vara levande, och helst närvarande.

Detta med aktualitetskravet för diagnosticeringen av galenskapen kan ju i sin tur då stödja den syn på sinnessjukdom som kom fram kring 1970 med den ”nya psykiatrin” och med Michel Foucault. Att galenskap är något relativt till - det aktuella - samhället. Denna syn har jag själv - det måste jag poängtera - alltid haft väldigt svårt för. Men det är ändå en viktig synpunkt, även om den inte enligt min uppfattning har den vikt man underströk på 1970-talet, och inte vikt på det sättet, att galenskap nödvändigtvis är en etikett som man i olika tider placerat på olika beteenden och olika sätt att tänka. Galenskap kan tvärtom betraktas som något som alltid funnits.

Detta jag kallar ”aktualitetskrav” är relativt unikt. Få andra empiriska (speciellt inom medicin) konstateranden kräver kategoriskt att föremålet skall vara både levande och närvarande. Arkeologi är nästan alltid principiellt tillåten inom naturvetenskapen, dit medicinen ju räknas. Men när det gäller galenskap tycks det alltså råda en slags hederkodex. Varför då? Jo, för att Galenskap är en så HELT AVGÖRANDE sak. Är någon förklarad galen, så förändras hela situationen. Då är personen i fråga icke längre tillräknelig.

(Att många menar att psykiatrin inte är en vetenskap är ju förstås en synpunkt.)

Att förklara någon icke tillräknelig i efterhand är heller icke i ... någons intresse, kan man ju säga, för att se resonemanget från bakänden. Jag vill bestämt hävda att i den övervägande majoriteten av galenskap så är denna ganska lätt att konstatera. En erfaren psykiater kan oftast avgöra galenskap på hundra meters håll. Randfallen, de som kan ses som än det ena än det andra, som tveksamma fall, de är ju relativt få. Man behöver bara ha en helt rudimentär kunskap om galenskap för att också helt vara införstådd med detta.

Men de fall jag kallar "randfall" är ofta de mest intressanta. De är ju typiskt de, som inte alls möter på sjukhus och institutioner, men på gator, på kontor och i det dagliga umgänget i samhället i övrigt. Det är de människor som inte alls visar ögonvitorna likt galna hundar och hästar, men som i stort sett betar sig som vem som helst. Det är DE som är kusliga. Det är de som är FARLIGAST. Det är DE som har MEST MAKT av alla galningar. Och ofta de som har mest makt av ALLA MÄNNISKOR.

Det är därför DE är mest intressanta, och i någon allmän mening, allmänpolitisk och utilitaristanalytiskt farligast. Det är de som - för att adoptera utilitarismens kvantitativa synsätt - kan störta mest människor i fördärvet.

Nu frågade dock inte mannen med den svarta filthatten och

den genomträngande blicken ur de stora blå ögonen hur det var med min mentala hälsa, men det syns MEST som om han var uppriktigt bekymrad över att jag behandlats så illa av det dåliga vädret, ty han sa helt enkelt:

”Du är ju alldeles blöt!”

Jag nickade, men eftersom blåsten ven och det rasslade och slog i gränden av blåst och hagel, och det ekade av våra rörelser mot regn och blåst i det lilla prång, som detta portvalv utgjorde, så trodde jag att det inte syntes, på grund av oväsendet, att jag nickade, så sa gav jag mig också verbalt tillkänna genom att säga, negerande:

”Det är ingen fara.”

Men den fyrkantige, kliniskt välrakade mannen med de blå ögonen, producerade nu istället handlingskraftigt en liten nyckel i sin vänstra hand, med vilken han raskt öppnade dörren till vad jag trott var ett kontor, men som visade sig vara en vanlig - mycket vacker - lägenhet, troligen hans. I hallen till denna bostad, som var ljust och hemtrevligt möblerad i 1930-talsstil med djupa fåtöljer, matbord, tavlor på väggarna av Sigrid Hjertén samt mängder av mahognybokhyllor som gick ända upp till det låga taket (vid pass 225 cm) blev jag inknuffad, vänligt och innan jag hann stiga in längre, så sa mannen:

”Jag har ett par torra byxor du kan få låna.”

Så skedde. Han hämtade ett par tjocka bruna vinterbyxor, som jag bytte till efter att ha lämnat ifrån mig mina blöta blå jeans, som min välgörare placerade på ett väggfast konsolelement varefter jag sjönk ner i en av beiga fåtöjlerna i den rymliga salongen under en svajig golvlampa med jättelik tygskärm med fransar på, som påminde om sådana lampor man ser på gamla fotografier av hem ägda av Selma Lagerlöf, Heidenstam eller Oscar II.

Den person som tydligen var innehavaren presenterade sig nu:

”Mitt namn är Rüdiger Strinder.”

”Samuel Backet.”, svarade jag i min förvirring, och undrade varifrån jag hade fått detta namn. Jag hette inte alls så.

”Jaha.” sa Rüdiger, ”...trevligt.”

Men han såg nu nästan arg ut.

Han visste att jag inte hette Backet. Nu var gofa råd dyra. Jag visste att jag nu hade uppförsbacke. Hur i all sin dar skulle jag nu kunna vinna Strinders förtroende, när jag börjat med en lögn.

”Är du läkare?” frågade jag.

”Ja, det kan man säga.”, svarade Strinder, som nu tagit fram kaffekoppar av blått glas ur ett litet väggfast, solitärt skåp, som hängde invid en bokhylla, där mängder av vetenskaplig

medicinsk och biokemisk litteratur trängdes med gamla läderbundna lexikon, engelska pocket, och litterära klassiker, esoterika och reseguider och sladdriga originalupplagor från Gallimard och Gustavo Lopez på franska och spanska.

”Ha.”, kommenterade jag. Nu gällde det att föröka att imponera på den lärde mannen, men utan att på något sätt få denne att märka at jag försökte göra så.

Detta är en gammal konst, detta. Redan under tidigt 1500-tal koncentrerade man sig vid de italienska hoven att lära ut konsten att på ett nonchalant och skenbart vårdslöst sätt imponera på andra. Främst var det, tänkte jag, medan jag rörde om i den halvt genomskininliga kaffekoppen, som nu var fylld med varmt kaffe och rörsocker i riklig mängd, Baldassare Castiglione, som lagt fram teorin om hur man bäst på ett behagligt sätt med skenbar likgiltighet behagar och underhåller sin omgivning. Castiglione, som var en lärd sällsapsman, samt diplomat och anställd av påven, skrev, under en diplomatvistelse i Spanien en bok, som hette ”Hovmannen” och som gavs ut på olika sätt kring det är då Gustav Vasa tog makten i Sverige. Alltså runt 1520. Boken blev sedan en bestseller, och var i många århundraden en lärobok i sällsapsstons för de övre samhällsskikten i flera europeiska länder, som t.ex. Frankrike, Italien och Sverige. Erik XIV, den mest bildade av Gustav Vasas söner, ägde denna bok, och blev förmodligen ganska uttråkad av dess omständlighet.

Centralt i boken är begreppet ”Sprezzatura”, som praktiskt

taget uppfanns av den lärde Castiglione, vid beskrivningen av hovet i Urbino, där Castiglione vistades under flera av sina bästa år. Hovet var dominerat av sin härskare, greven, en olycklig man, som var impotent och som hade en helt förödande vacker fru, Elisabetta, i vilken Castiglione blivit handlost förälskad.

Detta är alltså ramen. I denna situation utvecklade nu Castiglione en redan befintlig konst, Sprezzatura. Sprezzatura - konsten att imponera och underhålla andra på ett sätt som gör att man döljer sin ansträngning att imponera och underhålla. Allting man sällskapligt gör skall framstå som lätt och spontant, ja, nonchalant och nästan som om man var omedveten om vad man gör. Det skall synas som om det var en ren slump att man berättar en rolig historia eller ger en komplimang. Men SAMTIDIGT så måste det givetvis ÄNDÅ MÄRKAS att man just DÖLJER sin ANSTRÄNGNING. Annars vore ju allt förgäves.

Det är alltså en paradoxal konst. Man bör alltså DÖLJA att man anstränger sig, men samtidigt låta ANA att man verkligen lagt ner arbete på att dölja det hela. Så skall man alltså visa upp sin nonchalans och sitt döljande som en konst, utan att explicit avslöja sig. Givetvis fordrar detta ett samspel med motparten. Den, på vilken man inritar sina ansträngningar måste - också den - låtsas som att jag, om det är jag som underhåller, lyckas i mitt uppsåt att framstå som obesvärad, otvungen, omedveten och obesvärad. Så är hela Castigliones bok en skola i lögn, men en lögn som är i tjänst i det vällovliga syftet att upprätthålla en god atmosfär och ett gott samkväm i tider som är gruvliga, och där död och impotens hotar överallt ifrån.

Man måste tänka på under vilken tid och under vilka omständigheter boken skrevs. Italien var inte ett land men ett område, en halvö, med mycket små grevskap som ideligen låg i krig med varann. Arméer var under flera århundraden på färd mellan olika borgar och städer för att tillintetgöra varandra, ofta i hopp om att bli så mäktiga att de kunde ställa en så stor vapenmakt på fötter, att de kunde tillsätta en påve i Rom. Att tillsätta en påve var det ultimata målet, ty att ha påvens stöd kunde innebära ett temporärt övertag över de andra staterna och på det viset säkra makten lite längre i Ferrara, Urbino, Florens eller Venedig.

När man nu, åtminstone för en tid, innehade makten i ett område i Italien vid denna tid, så var hovet det ställe där man skapade allianser, och allianser skapades i en atmosfär av Sprettatura. Men imponerade här på varandra på ett sätt som lät den andre förstå att man inte ansträngde sig, medans man samtidigt tydligt, under ytan, visade att man lagt ner hela sin ungdoms energi på att utveckla konsten att dölja och uppenbara att man dolde sin vilja att behaga, och alltså att .. lura den andre.

Kvinnans natur är ett av huvudämnena i boken Hovmannen, *Il libro del Cortegiano*. Kvinnor upptar likaså en mycket stor del av bokens persongalleri såsom konversatörer. Man kan nog se Castiglione som feminist. Allt är relativt. Det finns de som ser dominikanermunken Tommasso Campanella - författaren till *Solstaten* som feminist, trots att i denna utopistat - en slags teokratisk - kvinnan skall stå till buds för ENVAR. Campanella var en lärdomsgigant, men som filosof

diffus, benägen för mysticism & egentligen obetydlig. Campanella var dock modig, djärv, men en människotankes filosofiska storhet mäts inte i förhållande till motståndarnas den motstående idioti.

Många har retat sig på Castigliones förkärlek för/inkännande i det kvinnliga och t.o.m. "mått dåligt" av det och också uttryckt sitt stora missnöje med det. Att han "doftar parfym". Voila!

Boken fick ofantlig internationell spridning efter att denna bok först tryckts i futtiga 1000 exemplar. 1533 censurerade den klåfingriga påvliga Curian en del partier. Sextio upplagor har utkommit bara i Italien av Hovmannen. Den läses än idag på universitet över hela världen. Den finns i min egen lilla stads bokhandel för studenter. Den finns översatt till engelska - i flera versioner - och även svenska även om den på svenska är svår att uppbringa.

Som stilist är Castiglione framstående och därmed svåröversättlig. Hans prosa är brokig, samtalen alltid logiskt genomtänkta och glasklart framställda. Man diskuterar om Castiglione fick ALLTFÖR grundlig tid att färdigställa manuset. Jag kan t.o.m. ett avsnitt utantill:

"Här / i slottet i Toledo / hördes alltså angenäm diskussion och bedrevs oskyldiga nöjen, och på vars och ens ansikte var en sund glädje målad, så att detta hem sannerligen kunde kallas glädjens hem. Ingen annanstans, tror jag, kunde man så inse, som en gång här, hur stor sötma det kan flöda ut ur en stor kamratskap, - ty för att inte bara nämna hur stor äran var att tjäna denne herre, (den stackars Greve Montefeltro) om vilken jag just talat, så föddes det en

överjordisk lättnad var gång vi kom i närheten av min härskarinna, grevinnan, (Elisabetta) och det tycktes som om det fanns en kedja, som höll oss alla fästade vid kärleken, på ett sätt, så att aldrig överensstämelsen i vilja, eller ömsesidig känsla bröder emellan, var större än den som var mellan oss allihop. Samma sak var det hos damerna./...../"

Så var alltså sympatin mellan var och en av de deltagande just så stor som sympatin för hela arrangemanget. Nära nog ett överjordiskt sällskap!

Greve Castigliones socialiserande idyllbok kom att väcka uppseende överallt och utforma européen i gemen. Först den spanske hidalgon, sen Michel de Montaignes människa, "le gentlihomme", och sedan engelsmännens "gentleman", bland annat i kraft av att den var lika medvetet osystematisk som Montaignes essäer. Man kan idéhistoriskt se den som en del i den fortlöpande diskussionen om "överflödet" - "la superflue d'énergie est la clef de la vie humaine", (S. Weil), jfr. George Batailles " Den fördömda delen", o.s.v. - och om "sederna", (lat. mores) , om vad det är vara en levande människa; om livets värde, om plikt och nöje, om livets högsta nöje och lycka. Ty sällskapskonst, det är ju en form av det Weilska och Bataillska överflödets konst. Vad gör man med all den energi, som inte går åt till att uppehålla livet, genom arbete, vila och födointag?

När jag å ena sidan kunde påstå att jag inte är säker på att boken är skriven på allvar, - om den är vad den utger sig för att vara - och å andra sidan menar att där icke finns ett uns

av ironi, så kan det ju ses som en motsägelse från min sida. Det ligger kanske främst just en slags förtvivlan under all denna klarhet, ty klar är stilen, och under berättandet om livet i Urbino och sökandet efter hovmannens väsen. Kanske är det en förtvivlan över att livet, diskussionen och förälskelsen i Elisabetta Gonzaga vid hovet i Urbino icke fortsätter för evigt. Och det är en sorg över den ouppnåeliga kärleken. Det är alltså dubbel sorg. Det blev alltså nästan ingenting, och till råga på allt så skall detta nästan ingenting ta SLUT!

Hovmannen (som ämne och som just Hovman) ... är enbart en förevändning för boken. "Hovmannen" är en märklig titel. Att tro att den - enl. min mening - högt begåvade, högt bildade och vittbereste Baldassare Castiglione använder åtta år (!) av sitt liv att skriva en bok med den stilkvalitén som Hovmannen, med avsikt, att det skall vara en bok om ..... etikett, det är nog en grov underskattning. Han behövde knappast mer pengar. Han hade lön både från påven och från Karl V av Habsburg.

Vi har nog snarare att göra med en realiserad Swedenborgsk paradisskildring, eller helvetes-skildring, en beskrivning av det eviga jordiska samkvämet ...; och så skjuts ett allvar undan ..... av ett annat allvar, ett problem upplöses genom ett estetiskt trick (genom : raw talent) till sin lösning , blott i presentationen av detsamma.

Därmed faller eg. varje vanlig invändning mot Castiglione, som då automatiskt förflyttas till metaförfattarnas skara, till dem som skriver om ingenting, och därmed om allt, och som kan uttydes hur som helst. Han skriver om ingenting, och om något annat, detta sig själv upprepande, menar jag,

eftersom han egentligen nog icke skriver om Urbino. Han skriver en saga om livet, ensamheten, om umgänge, visserligen också om Elisabetta..., använder Urbino på samma sätt som Jane Austen och Kafka målar sina små världar, som inget har med verkligheten att göra, för att få fram en EFFEKT.

Ett filigranerbete är Hovmannen insatt i en ordning, som är obestämbar. Det är en statisk saga. Den är skriven av en man, som visserligen var militär, men också mycket annat. Och Castiglione var ingen maktmänniska. Han tycks mest ha varit intresserad av att nå en god position, att få det gott ställt, att kunna syssla med att umgås, att iakttä, att njuta av konst (han var vän med Rafael) och diktning, ja, all form av kultur tillsammans med andra. Han var mer som Hegel som menade att livet innebar att skaffa sig ett bra arbete och en hustru. ”Allt annat är paragrafer.”, menade Hegel. Castiglione var öga ... och diplomati. Han var en oförvillad iakttagare av en tid, som han såg förändras. Det var en tid med många möjligheter, men med många hot. De små staterna var bräckliga. Livet var bräckligt. En viss trygghet sökte han, han som icke alls var en rädd eller överdrivet försiktig man, utan deltog fullt och helt i livet. Han var utbildad på häst och svärd. Han sökte och fann en egen värld, icke frånvänd, men heller inte övermåttan tillvänd i skrivandet av sina bortglömda noveller, och av Hovmannen.

DET FINNS EN målning - av vännen Rafael - OCH PÅ DET framträder Castiglione som han framträder i Hovmannen: en allvarlig, sorgsen man. Det är en man som inte är rädd, (i

hans kropp eller ansikte finns inte en enda spänd muskel) som ser saker och ting utan minsta skygglapp, som stoiskt accepterar att verkligheten nu en gång och för alltid är som den är. Castiglione är melankolisk inför detta djupt insedda faktum, och inför det faktum att han en gång, när han hade tillfälle att lära sig allt han lärt, hade haft tillfälle att njuta av att lära sig det, på ett bitterljuvt sätt: i närheten av Elisabetta Gonzaga, hustrun till den handikappade, sjuke, plågade och vise Guidobaldo.

Baldassare Castiglione minns ännu under sin tid vid Karl Vs hov i Spanien glasklart denna värld, och har analyserat den in i minsta detalj, och insett de materiella grundstrukturer på vilka den vilade, och sett den överbyggnad som bestod i en rådkär autokrat och dennes rådgivare och soldater. Castiglione ser ingen möjlighet till att det nånsin skall kunna komma en värld där man - genom någon slags revolution - skall kunna ändra på det förhållandet att det framöver kommer att finnas olika territorier, styrda av autokrater, som kring sig har människor som i någon mån är dessas trogna eller otrogna "hovmän", tjänare. Och att över och underordning även kommer att finnas i ett världsrike, om det nu ... kommer. Någon ljusare utopi skymtar icke ens. Finns inte ett spår av. Baldassare Castiglione är inte lycklig över detta sakernas tillstånd i världen. Men han är realist. Han tror på sin analys och framställer med sorg i hjärtat det nödvändiga för var tjänare till varje herre att uppmana herren att kämpa moraliskt så gott han kan. Hovmannen är till för att förnöja och upplysa sin herre.

Sorgen, för att inte säga ledsenheten, - ty det är en så påtaglig ledsenhet över "alltihop" framställs genom den

frånvaro av distansering som präglar boken. Ty det egendomliga med den är ju, att det är en helt odistanserad skildring av en distansering, av etikett och förställning och fina manér. Den är alltså också en bekännelse av en sorg, en implicit klagan, som Ovidius Tristia dennes bok från förskingringen, förvisningen till Svarta Havet. Boken Hovmannen är ett stort blåsvart "Ack och Ve!" över det att - likt en FÖRVISAD - leva i världen, uttryckt genom en skildring av en mängd samtal om "dygd" mitt i eländet. Boken är jämväl en kärleksförklaring till flera personer, medlevande, eller, för att tala med Kierkegaard, "medavdöda".

Alla personer i boken lider av att de, trots sin utmärkta begåvning och trots sin förmåga att njuta av det som slumpen gett dem möjlighet att njuta, ett stycke lyx i ett pestsmittat rike, alltigenom inser det futtiga i sin existens och sin stora hopplöshet. I fonden och runtomkring finnes endast intighet. Mot intigheten står då endast denna kärlek till varann, en blek uppflammande hetsig halvt blind, halvt misstänksam kärlek. Boken - som är samtida med Machiavellis Fursten (som även den lästes av Erik XIV...) har inget politiskt uppsåt. Den uppmanar inte till att underordna sig eller göra revolt. Den rör sig bortom försök till förändring, i den luttrade resignationen hos en man, som för länge sedan insett att det "perfekta" är en illusion i denna och i alla tänkbara världar. Kanske var det just det, insikten om att det perfekta är en illusion, som är själva essensen. Det enda som är perfekt är en illusion, och en bok är ofta just en illusion.

Nå, det var detta jag tänkte på när Strinder och jag nu satt

med våra kaffekoppar i dennes lilla lägenhet på Mjölnergatan, medan det enorma ovädret så sakteliga gav med sig utanför fönstren. Visserligen ven vinden och lät fortsatt haglen då och då massera fänsterrutorna, men skakandet och dundrandet i takplåtarna var nu mera måttligt och vi kunde snart generat påpeka att vi överlevt detta klara tecken på lågtryck och klimatkris.

”Ett sånt oväder!” sa jag, och sörplade i mig sockerbrygden, medan jag funderade på hur jag skulle kunna göra ett förmånligt intryck på Strinder, så att jag så småningom kunde avslöja min verkliga identitet på ett trovärdigt sätt. Samtidigt förhöll sig Strinder, i det han hela tiden vänligt betraktade mig med sina jätteögon, tyst och avvaktande.

I och med att jag hade valt att ljuga om mitt namn, så tycktes han resonera, så var det upp till mig att nu framställa någon slags uppföljning till detta, som ju också omedelbart framstod som oförklarligt eller åtminstone gåtfullt.

”Mitt namn är egentligen Tegelkrona. Edward Tegelkrona.” sade jag, och kände hur spänningen i min kropp försvann som genom ett under.

III.

Strinder satt ledigt tillbakalutad i fåtöljen, på det sätt som vältränade personer ofta gör. Ingen del i kroppen föreföll spänd, men kroppen, vars mer detaljerade struktur doldas av

en mörkgrön tweedkavaj, utstrålade styrka lärdom och lugn.

Ansiktet var som jag redan sagt fyrkantigt. Det var välmodulerat, men inte överdrivet. Dessa kliniska renhet var, som jag också redan sagt, överdriven, men var väl också den en yrkesskada. Hakan var lite väl solid för min smak, om man säger så. Jag har sällan funnit att en solid haka är parad med någon större förmåga till intellektuellt spänstig och nydanande analys. Men jag är givetvis inte fundamentalist på något sätt, så jag var ju beredd av ge även Strinder en chans. På Sigrid Hjerténtavlorna på väggar, som hängde i dubbla rader, trots väggarnasmåttliga höjd, fanns nästan enbart ansikten - när det fanns ansikten - som var v-formade, och det insinuerades rent av, på tavlorna, av Hjertén, att de människor som fanns i interiörerna, var veklingar och dekadenta. En signal för detta, så föreföll det, var just den vecka haklinjen samt figurernas allmän s-form.

Till Strinders fördel var främst den ständigt, oavvänt nyfikna blicken. Strinders frisyra var dock även den oklanderlig. Hade håret varit ett synorgan, så hade man kunnat tro att Strinder såg utmärkt. Det gråsprängda rödblonda håret låg i sidbena och var opåverkat av att Strinder med filthatt varit ute i regnet. En riktig omslagspojke i 65-årsåldern. Om han inte varit läkare hade jag gissat på börs vd, eller kanske hellre vd för en läkemedelskoncern eller något.

Just det lagom fina i dragen var ju påfallande. De syntes som om detta ansikte bar spår av århundraden av anor från folk med liknande balanserat och tilldragande utseende. Jag tror ju inte alls att "finskurenhet" i anletsdrag uppkommer genom någon inre personlig förträfflighet. En gång, minns

jag att jag läste en bok, kanske en självbiografi, av den kände svenske psykologiforskaren professor Sjöbring, vars kategorier, beskrivande personlighetstyper, nu sedan länge är utdaterade. Hur som helst hävdade Sjöbring i sin bok att just finskurenhet i anletsdragen var ett vittnesbörd om att det inom människan försiggick omsorgsfulla moraliska överväganden av sällsynt komplicerad art, på så sätt att om en människa hade ett påfallande välmodulerat ansikte, så var detta enligt S. en direkt FÖLJD av att denna människa bemödat sig om att skaffa sig en stor andlig bildning och varit mån om att samvetsgrant på ett högststående moraliskt sätt placera denna bildning i den praktiska nyttas tjänst.

Detta har jag aldrig trott en gnutta av. Jag har mött människor i hela liv, som sett ut som kantstötta potatisar i ansiktet, men som varit förtjusande människor av hög moralisk standard. Hur som helst, så utesluter förstås inte finskurenhet i ansiktet att man kan vara en redlig och empatisk person.

”Så kan det gå.”, sa jag. ”När man försöker dölja sig, så uppenbarar man sig.” (Härvid tänkte jag givetvis - eftersom det fanns i huvudet just då - också på Castiglione och på Sprezzatura....)

”Ingen orsak,”, ursäktade sig Strinder i mitt ställe.

”Det är ju så att jag hundra gånger om dagen presenterar mig i mitt arbete på kliniken. Det är som en andra andning att jag säger just att mitt namn är Strinder.... Du behöver inte alls uppge vem du är, alltså säga ditt namn. Det är alls

inte nödvändigt. Utan ... bara ta det lugnt och koncentrera dig på att bli varm i kroppen!” Han tog här en klunk av sitt i blått glas inrymda kaffe. Då såg jag att det på hans med grönt siden klädda sidebord, som tycktes vara av mahogny, stod en flaska Bell´s Whisky. Den hade först varit skymd av en kinesisk vas av något slag, men genom någon rörelse när Strinder satt sig till rätt under sin golvlampa, som var en make till den som lyste över min fåtölj, kommit i mitt synfält. Nu kände jag inte ett spår av Bell´s i mitt kaffe. Så jag pekade på flaskorna med mitt utsträckta pekfinger och formade mitt ansikte - främst då mun och ögon - till en frågande min.

”Bli varm först!” sade Strinder professionellt avvärande.

Så trevligt det är med omtänksamma människor! tänkte jag. Sannerligen, det är inte ofta man möter denna slags fina, omedelbara omsorg om en, från sina medmänniskor. Läkare har jag annars inte mycket till övers för. Men det var ju också vänligt att påpeka av Strinder att jag inte alls behövde avslöja min identitet. Men nu hade jag alltså redan dummat mig. Att försöka segla inkognito är ju faktiskt det allra sämsta sättet att försöka undvika uppmärksamhet kring sin person. Jag tänkte här, osökt, på en författare som Kierkegaard, som livet igenom sökte undkomma att stå annat än som diverse pseudonymer i offentligheten. Detta visade sig ju enbart göra så att intresset för hans person ökade i rasande fart. Så är det alltså som jag säger, att genom att försöka dölja sig, så uppenbarar man sig, avslöjar man sig.

Läkare ja, jag undviker dem. Åtminstone i deras praktiker.

Annars kan det vara trevligt att ha med dem att göra som privatpersoner, och många av dem har kunskaper som går långt utöver medicinvetenskapen och intressen som konst och musik är inte alls ovanliga bland eskulaperna.

”Jag börja tina upp,” överdrev jag, medan jag klappade mig på ena låret med min lediga hand, den som inte höll i den blå glaskaffekoppen. Ovant var det att känna en främmande byxa på benet, och hela situationen med att sitta i en främmande mans byxor och samtala med denne var givetvis allt annat än idealisk.

Namnet ”Strinder” störde mig. Ett namn är ju en viktig småsak, som nån fransman sagt. Jag kunde helt enkelt inte alls bli fri från kopplingen mellan namnen ”Strinder” och namnet ”Strindberg”, som ju är ett namn som för varje svensk ofta är närvarande i hjärnans cellmembran. Men jag kunde ju inte alls yppa min efterhängsna tanke, trots att den störde mig till den grad att jag började svettas. Om jag nämnde Strindberg, så skulle givetvis Strinder tro att jag var antingen vansinnig eller mycket svagt begåvad. Inget av detta var ju direkt önskvärt. Så jag sa:

”Läser ni, ... du mycket, böcker ... romaner??”

Orsaken till att jag här stakade mig spårade jag omedelbart till de förfärliga bruna byxor jag bar, som inte alls var mina. Det är oerhört svårt att tala med en annan person, när man sitter i dennes byxor!

”Jodå, periodvis. Men,...” här tog nu Strinder tag i Bell´s-flaskan och sträckte fram den mot min kopp, manövrerade lätt fort den röda metallkorken och fyllde min kopp sen till

hälften med whisky, ”vad gjorde du på Kvarnberget mitt i natten? Det måste jag i alla fall fråga....”

Det var ju sannerligen en berättigad fråga. Den var sund och relevant på alla sätt. Men vad skulle jag svara?

Att bara säga att man var förtvivlad, det var ju inget alternativ. Då fick man frågan om varför man var det, och kom i ett gräsligt svarande- och sårbarhetsläge, där modlösheten - åtminstone i mitt fall - kunde ta över och leda till en retorisk kollaps. Så jag sade:

”Du anar inte vilket liv jag lever.”

Strinder kanske anade det, men strunt i det! Trots allt var det en bättre replik. Man skall alltid se till att det är man själv som leder samtalet, som har initiativ i alla situationer man råkar in i. Det är alltid ett felsteg att lämna ifrån sig initiativet. Sånt vet Vladimir Putin allt om.

”Jag är idel öra.” sa Strinder, och ställde nu undan Bell´s-flaskan i en vrå av en bokhylla, dit hans vänstra arm med viss möda nådde. Jag skymtade invid hans hand en bok med Stephen Kings namn på.

”Ja, hur mycket tid har vi?” undrade jag, tacksam över att det var jag som nu hade befälet. Något hade jag i alla fall lärt mig, tänkte jag nöjt och rörde förnöjt på tårna i de torra strumpor, som också de lånats mig av doktorn. Jag tänkte dock att om det inte var så att strumporna tvättats i hundragradigt vatten, så var risken för att forsvamp, om Strinder led av sådan, skulle fortplanta sig till mina fötter, stor. Men eftersom jag redan hade fotsvamp, så var ju lite

nytt mycel inte mycket att orda om.

IV.

Jag har aldrig haft svårt för att prata, och nu när jag blivit ombedd att berätta om hur originellt, ovanligt eller fruktansvärt mitt liv var, alternativt hur jag lade upp det, eftersom jag var uppmanad att förklara hur oanat mitt liv var, så tog jag ett djupt andetag och satte mig bekvämt tillrätta i den mjuka fåtöljen.

Strinder gjorde detsamma, och jag märkte att han, när hans huvud lutades bakt mot ryggstödet på den soffliknande fåtöljen, vars välstrykta antemarkasser blivit lätt skrynklade av att han placerat sina händer på var och en av dem, nu slappnade av, och hans ögon närapå föll ihop av trötthet. Kanske hade han varit igång hela dan, kanske i sin profession som läkare och allting. Klockan var ju nu i alla fall nästan halv ett på natten.

”Jo, jag växte upp i ett litet samhälle i norra Halland.”, började jag och tyckte att jag inte lät varken särskilt allvarsam eller engagerad. I mina öron lät det rent av som jag ljög, vilket jag sannerligen inte gjorde.

Jag hade inte kommit långt i min berättelse, om mor och far, om mina tre syskon och om min första skolgång, när jag

upptäckte att doktor Strinder snarkade. Den påtagligt bildsköne och välvårdade doktorn med det ackurata sättet hade somnat, hållande ett halvtomt glas whisky i höger hand. Jag var förbluffad. Det var ju verkligen ett tecken på absolut tilltro, om man släppte in en främmande människa i sin lägenhet i en enslig del av staden och sen tog sig för att somna.

Jag hade ju tänkt mig att i och med min berättelse få starta en diskussion med Strinder. Jag ville ju utröna om mannen var så bildad och intelligent som han såg ut.

I ett tillstånd av både en slags beundran (för att han sov) och harm reste jag mig tyst och gick i strumplästen försiktigt fram till doktorn, där jag nu med yttersta försiktighet lirikade whiskyglaset ur hans hand. Det gick utan besvär och jag kunde nu placera glaset på sideboardet, ta en filt från soffan intill och lägga den över doktors mage och be., släcka den med fransar prydd golvlampan och sen börja undersöka Strinders lägenhet, smygande omkring i Rüdigers ljusblå sockor.

Lägenheten var ju fantastisk.

Till att börja med måste jag beskriva min känsla av att bese lägenheten på detta sätt.

Just att gå omkring bland andras ägodelar, så här i lönndom och utan tillåtelse, det är ju på gränsen till brottsligt. Jag kikade in i en annans liv, och lyfte på så sätt upp en hemlighet och granskade denna med en fräck envishet, som faktiskt förvånade mig själv. Kanske tog jag mig för detta bara för att Strinder så burdust tvingat på mig dennes egna

byxor. Det var som en slags hämd för att jag var iklädd byxorna, istället för att ha blivit erbjuden bara till exempel en filt. Det hade varit mer anständigt med en filt. Jag är inte stingslig, men att gå omkring i andras byxor är förfärligt.

Bland det första jag inspekterade var ett par av de många bokhyllorna. Mitt intresse för böcker är ju stort, och jag vet att man kan bedöma en människa efter dens bokhylla. Eftersom majoriteten av Strinders böcker var på franska, och dessutom av författare jag aldrig hört talas om, så övergav jag snart bokhyllorna i storrummet, kastade en hastig blick på tavlorna, som alla var oljemålningar, vilket i sig var lite diskriminerande, då det faktiskt finns utmärkt konst som inte är utförd med sådana färger.

Att gå omkring i någons hem, utan att jag har fått tillåtelse att göra en inspektion ger mig alltid en obehaglig känsla, någonting mellan skam och begravning. Allting får en förhöjd relief och färger blir mer intensiva än annars. Jag får också fördröjda rörelser, och så skedde även nu.

Jag rörde mig i rummet likt en sengångare.

”Jag borde väcka dig. Jag kan ju inte röra mig, knappt.”, sa jag halvhögt.

Strinder sov dock. Han måste ha varit dödstrött.

Hela rummet var mycket sobert, och syntes spontant dyrbart. Men lägenheten var ju större. På glänt stod ytterligare en dörr, och en annan dörr, som troligen ledde till köket, då Strinder därifrån burit både kaffekoppar och sockerskål, var vidöppen, men hade öppningen täckt av ett draperi med orientaliska mönster, i mörkrött och lila.

Plötsligt kom det en trötthet över mig och utan att närmare

fundera över någonting tog jag mig tillbaka till min fåtölj, satte mig ner, sträckte ut benen framför mig, lade huvudet bakåt, och somnade, även jag.

V.

Klockan var 05.43 när jag vaknade. Den golvlampa som stod invid mig lyste ännu, och jag noterade att den, just som innan, belyste Strinders gestalt, som låg som den låg innan jag somnade.

Just som jag skulle resa mig ur fåtöljen, för att bland annat ta en titt på mina blåa jeans som hängde på elementet under fönstret, i motsatta änden av rummet, så vaknade även Strinder med ett ryck. Han höjde sitt vackra huvud, där det gråsvarta håret ännu låg perfekt, trots att karln nu sovit i en fåtölj i fyra timmar.

”Åh, jag somnade.”, sa han och lyfte urskuldande på ett ögonbryn. Så var han omedelbart klar över att han somnat mitt i ett samtal. HADE HAN INTE DRÖMT NÅGOT ALLS, som hade fått hans tankar bort från samtalet, bort från min redogörelse av förhållandena på den Halländska landsbygden kring 1955?

”Vii du ha kaffe?” frågade han nu, när jag åter satte mig, utan att ha tagit nån promenad i rummet, eftersom jag inte ville oroa eller ställa till mer besvär än jag redan hade gjort.

Även om jag är en slags luffare, och saknar tänder i överkäken o.s.v., så har jag ändå en viss väluppfostrans spår i mitt sätt.

”Javisst, en kopp kaffe. Sen skall jag vara iväg på en kvart.”, sa jag, eftersom jag ville understryka att jag såg honom som en nyttig, kvalificerad medborgare, och en vars tid var dyrbar.

Nu undrade jag samtidigt varför jag blivit så medveeten om klassperspektivet så i ett nafs. Jag menar, jag hade ju knappt ägnat det en tanke under den förstatimmen jag vistats hos Strinder. Jag hade då tvärtom sett oss som likar, som två resonabla och bildade män, i stånd att utbyta åsikter i intressant samförstånd om världsläget.

Då insåg jag att jag i och med att Strinder vaknat och så lätt ursäktat sig för att han somnat, hade insett, att Strinder, trots all sin vänlighet och sin artighet, inte var ETT SPÅR intresserad av mig. Tvärtom. Jag var nu, med ens, helt övertygad om att han föraktade min halvsmutsiga gestalt.

Att jag inte tänkt på det tidigare måste ju aha berott på det tillstånd av förtvivlan i vilket jag var när jag sökt mig upp till Kvarnberget kvällen före. Eller på min vanliga inbilskhet.

Nu var jag emellertid mer balanserad, av någon för mig inte helt klar anledning.

När jag såg Strinder beskäftigt ta sig ut i köket, så insåg jag att mannen jag spenderat natten hos bara var intresserad av sig själv. Han hade inte yttrat ett intressant ord, och enbart

låt mig haspla ur mig det ena efter det andra, utan att på minsta sätt göra annat än att kliniskt betrakta och tyst döma mig.

Jag reste mig och tänkte att jag skulle sätta ig i soffan i stället, soffan som stod till höger om oss, invid väggen och hade en väldig oljemålning av Sigrid Hjertén i en stor utsirad vit 30-talsträram ikring. Tavlan föreställde ett rum med ett sällskap som satt i en alkov och diskuterade saker och ting. Alla var klädda i rosa och lila kulörer. Rummet var grönt, och himlen utanför fönstren azurblå. Hela tavlan var mycket ljus. Ill-ljus.

”Jo”, sa jag, medan jag iakttog den smala kvinnan i grön klänning på tavlan, som där lika så hon, serverade kaffe,” jag tänkte skriva en liten bok, förresten om hur livsfarligt internet är för det moderna samhället.”

Jag sa detta med hög röst så att det skulle nå ut till köket, där Strinder mixtrade med en kastrull och med spisen, som det hördes.

”Jaha.”, sa Strinder med hög röst från köket, när han i nästa moment kom fullastad med en bricka med två koppar och en kakburk med röda getter på.

”Ja”, sa jag, medan jag återvände till min fåtölj och satte mig,”det är just formerna för det offentliga samtalet jag då vill koncentrera mig på. Den avgörande bristen med kommunikation på nätet, i motsats mot kommunikation via

press, radio och tv, är att man inte kan var ironisk på nätet. Samtalsklimatet där tillåter inte ironi. Ironi hinns där i hastigheten inte med. Och vad jag menar,” fortsatte jag medan Strinder hämtade kaffekannan, och sedan höll upp först åt mig sen åt sig, och sen satte sig i soffan, för att komma lite närmare kaffekannan och kakburken, än om han satt sig i den andra fåtöljen,” det är att ett samhälle utan ironi är illa ute. Ironin är den typ av ifrågasättande som är absolut. Med absolut menat man alltså att den är total. Ironi ifrågasätter inte enkelt, men brett. Det är den totala frågan man måste kunna ställa i ett samhälle, vilket endast kan göras – på ett civiliserat sätt – med ironi. I tider, när ironi saknas, så växer likgiltighet, och extremism. Endast ironi kan sticka hål på dumhet. Inget annat medel är så till den grad effektivt som ironi. Det är med ironi, kunskap och demokrati som man räddar både samhälle och internationalism.”

Strinder såg lika artigt och kanske skenbart intresserat på mig och nickade, medan han lyfte koppen för att smaka på sitt kaffe.

Det var då det hände.

Sigrid Hjerténtavlan rasade med ett brak ner från väggen, ner på Strinder, som träffades våldsamt av den tunga ramen, mitt i huvudet. Som slagen med en oxklubba föll han framstupa och ner på golvet mellan soffan och det lilla glasbordet.

Jag reste mig, förskräckt till hälften, utropades:” Hjälp! Herre Gud!”, men Strinder sa ingenting. Han låg där, fullständigt

orörlig med tavlan över sig. Den fina, bleka, välmanikurerade doktorshanden låg slapp på kanten av bordet, livlös. Min värd och välgörare var död. Stendöd. En rännil blod, som dock snart torkade upp, kom från hans öra och ut på den orientaliska mattan.

VI.

När jag två dagar efter denna händelse, sittande i min egen soffa, i min egen stadsdel i Göteborg, tog upp Aftontidningen, som jag köpt när jag varit ute och handlat mjölkchoklad med hasselnötter, för att den lindrar min ständigt såriga hals, så var det ett stort uppslag på en av innersidorna i tidningen om den inom Sahlgrenska Akademin välkände Dr. R. Strinders hastiga död.

Polisen hade meddelat att Strinder blivit upptäckt eftersom doktorn varit saknad på jobbet och en kollega åkt hem till doktorn s våning på Kvarnberget. Det förföll helt klart, enligt rättsläkaren att Rüdiger Strinder suttit i sin soffa och lyft en kaffekopp då denne med våldsamt kraft blivit träffad av en nedfallande tavla. Detta beskrevs som en sällsynthet, att tavlor trillar ner och träffar så exakt och med en sådan kraft att man dör omedelbart. Rättsläkaren hade gjort ett överslag och menat att detta sker högst en gång på 100 miljarder sittningar i soffor.

Vad som för Polisen var det enda betänkliga var det par blåjeans som hittats på Strinders element, och som storleksmässigt visade sig vara betydligt överskridande doktors mått, och som således måste tillhöra någon annan. Som det också stått ytterligare en kopp samt två kaffefat med kakor på bordet, så tycktes det som om doktorn hade haft en gäst, stod det i Aftontidningen.

Gästen verkade ha gett sig av i rasande fart, kanske i djup ängslan över att kunna misstänkas ha något med doktor Strinders död att göra.

I Hallen innanför dörren stod den ljusblå vattenspann varmed doktor Strinder, när det regnade och haglade, alltid brukade hämta in vatten. Ett av doktors stora intressen, och han hade många, enligt polisen, som intervjuat grannar, kollegor och vänner, var att undersöka mängden av virus och andra mikroorganismer i vatten och hagel. Lite smältvatten fanns kvar i spannen. Så det föreföll alltså som om doktorn blivit avbruten av en person i samband med att han varit ute i ösregnet för att hämta in undersökningsprover mitt i den ruskiga höstnatten. Detta hade alltså medfört att han - genom en slump - mött en främling eller någon han kände och blivit kaffevärd och sedan också hamnat i soffan morgonen därpå, skrevs det nu i Aftontidningen av den skribent som av rörigheten och det naivt oförblommerade i artikeln, väl måste förmodas vara en mycket rutinerad volontär. Måttet på denna volontärs naivitet kan ju var och en bedöma, tänker jag. Ty artikeln i denna kvällsblaska avslutades med:

”Hade inte doktorn mött sin gäst, så hade han kanske inte druckit kaffe, sittande i soffan, och hade alltså med all säkerhet levt idag. Trots efterforskningar har gästen inte gått att finna. Om denne läser denne artikel, eller på annat sätt nu finner ut att någon misstanke mot denne inte föreligger, i samband med doktor Strinders död, så ber vi denne att kontakta Polisen, för att i samband med det ordna om hämtning av de blå jeansen.”

Kaj Bernh. Genell är född i Göteborg 1944. Han publicerade, efter en äventyrlig ungdom på konstgallerier, konstskolor och universitet, en filosofisk skrift, Ironi och existens (Korpen, 1983), som fick en viss uppmärksamhet i både dags- och kvällspressen. Hans gedigna intresse för filosofi och för Franz Kafkas författarskap kom honom sedan att skriva en monografi om Kafka och dennes litterära teknik. ”Kafka och det kafkaeska” (BoD, utkom 2017 och dess engelska version 2022 (”Kafka”, BoD).

Som prosaförfattare har G. sedan varit mycket produktiv. ”Pistolen”, ”Tavelstölden”, ”Tegelkrona och skönhet-en”, ”Höstdrama” och ”Skjuta sig fri” är alla krimromaner skrivna på bara några få år.. Under pseudonymen ”Bill Clactoe,” kom sedan den första romanen på Engelska, 2021, med titeln ”Fell’s Point,” en kriminalhistoria där handlingen utspelar sig i Baltimore, USA. Med romanen ”The Lion’s Disease,” 2022, (på Amazon) har sedan Genell skapat en filosofisk och psyko logisk kommentar till pandemiernas gissel, genom att beskriva en odysse till Indonesien ombord på ett jättelikt fraktfartyg med bl.a. ett lejon ombord. ”Svart Express” är G.s första novellsamling.

Kaj Bernh. Genell 2022.

COPYRIGHT Kaj Bernh. Genell 2022.

